

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Münxendə
Azərbaycanın
nüfuzuna
vurulan
möhür -
rəylər
yazısı səh.7-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 20 fevral 2024-cü il Çərşənbə axşamı № 32 (8405) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezident seçkidən sonra ilk rəsmi səfərini Türkiyəyə etdi - dünyaya mesaj

İki qardaş ölkənin liderləri təkbətək və geniş tərkibdə görüşlər keçirdi, mühüm müzakirələr apardı

yazısı səh.5-də

Əliyev nöqtəni qoydu - bəs Minsk Qrupunun "kökünü" necə kəsməli...

yazısı səh.8-də

TDT türk dövlətləri ailəsi rolunda - rəy

yazısı səh.6-də

İrəvandan Cümhuriyyətlə bağlı həyasız iddia - Bakıdan sərt reaksiyalar

yazısı səh.9-də

"Qırmızı Xaç"ın qırmızı yalanları - Xankəndi ofisi niyə qapadılmış?

yazısı səh.4-də

Qanunsuz icarəyə və mülkiyyətə verilən bələdiyyə torpaqlarının sahəsi açıqlandı

yazısı səh.13-də

"Miting müxalifəti"nin son patronu - İrəvan bu gün qarışa bilər

yazısı səh.12-də

Ötən ay Azərbaycan meyvə-tərəvəz ixracından gəlirlərini 21% artırıb

yazısı səh.3-də

ABŞ ötən il 1 mlrd. dollar dəyərində Rusiya yanacağı alıb

yazısı səh.12-də

Lənkəranda 6 yaşlı uşaq qızılcadan öldü

yazısı səh.2-də

AZƏRBAYCAN REFERENDUMA GEDƏ BİLƏR - MÜHÜM GƏLİŞMƏ

Siyasətçilər hesab edir ki, Ana Yasa ölkədə yaranmış yeni realitqlara uyğunlaşdırılmalıdır; idarəetmə mexanizmi və parlamentin say tərkibi, habelə proporsional sistemin də tətbiqi ilə bağlı təkliflər var; **Zahid Oruc:** "Bir çox şeylər dəyişməlidir"

yazısı səh.5-də

Rusiyadan postsovet məkanına pulköçürmələri azalıb - Ermənistanla isə...

Azərbaycanın qərb və cənub bölgəsinin gəlirlərində RF-dən gələn pullar mühüm yer tutur

yazısı səh.10-də

Politoloq Zaur Məmmədov:
"Ermənilərlə bağlı yenidən eyni səhvləri etməməliyik"

yazısı səh.14-də

Qurban Yetirmişli:
"Dəniz kənarında tikilən binalar təhlükədədir, çünki..."

yazısı səh.13-də

Türkiyəli nazir:
"Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı problem olarsa, marşrut İrandan keçəcək"

yazısı səh.4-də

TDT-nin qeyri-rəsmi zirvə görüşü iyulda Şuşada keçiriləcək

Türk Dövlətləri Təşkilatının qeyri-rəsmi zirvə görüşü Şuşada iyul ayında keçiriləcək.

APA-nın Türkiyə müxbirinin verdiyi xəbərə görə, bu barədə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Ankarada Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə birgə mətbuat konfransı zamanı bildirib.

O qeyd edib ki, bu hadisədən məmnuniyyət hissi duyur. Ərdoğan onu da əlavə edib ki, Türkiyə Şuşa Bəyannaməsinin ruhuna əsasən Azərbaycanla yolu- na davam edəcək.

Azərbaycanlı iş adamı Rusiyada öldü

Rusiyada yaşayan azərbaycanlı iş adamı, 1957-ci il təvəllüdlü **Rahim Rüstəm oğlu Cəfərov** dünyasını dəyişib.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Axar.az-a mərhumun yaxın qohumu məlumat verib.

Bildirilib ki, onun hansı səbəbdən öldüyü məlum deyil:

"Mərhumun nəşi ölkəmizə gətirilməyib, Rusiyada dəfn olunub".

Qeyd edək ki, R.Cəfərov Cəlilabaddandır.

O, uzun illər Rusiyada yaşayıb. Mərhum bir neçə restoranın və ticarət mərkəzinin sahibi idi.

Lənkəranda 6 yaşlı uşaq qızılcadan öldü

Lənkəranda azyaşlı qızılcadan ölüb.

APA-nın cənub bürosunun verdiyi məlumata görə, Lənkəran rayonunun Veravul kənd sakini, 2018-ci il təvəllüdlü X.Q. (qız uşağı) yüksək hərətlə Lənkəran Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına çatdırılıb və reanimasiya şöbəsinə yerləşdirilib. Həkimlər uşağa dəqiqləşdirilməmiş qızılca və meninqoensefalit diaqnozu qoyublar.

Azyaşlını xilas etmək mümkün olmayıb.

TƏBİB-dən APA-ya verilən xəbərə görə, 05.02.2018-ci il təvəllüdlü Lənkəran rayon Veravul kənd sakini Qurbanlı Xədicə Babək qızı axşam 23:35 radələrində "Kəskin tənəffüz çatışmazlığı, dəqiqləşdirilməmiş qıcolma tutmaları" diaqnozu ilə Lənkəran Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının təcili yardım şöbəsinə daxil olub, xəstənin vəziyyətinə uyğun olaraq dərhal reanimasiya şöbəsinə yerləşdirilib. Bütün reanimasiya tədbirlərə baxmayaraq, xəstənin həyatını xilas etmək mümkün olmayıb. Saat 23:55 radələrində ölüm faktı qeydə alınıb.

Qeyd edək ki, xəstədə anadangəlmə kvadroplegiya, spastik tetraplegiya diaqnozları olub.

Separatçı ermənilərin fəaliyyətini işıqlandıran müxbir Moskvada tutuldu

• **ikinci Qarabağ müharibəsi zamanı separatçı ermənilərin fəaliyyətini işıqlandıran rusiyalı hərbi müxbir Andrey Kots Moskvada narkotik vasitə olan marixuana ilə saxlanılıb.**

Musavat.com APA-ya istinadən bildirir ki, "RIA Novosti"-nin jurnalisti Andrey Kots fevralın 10-na keçən gecə saxlanılıb. Polis əməkdaşları Kotsu Dekabristov küçəsində saxlayıb. Jurnalist nəzərəçar-pacaq dərəcədə özünü əsəbi aparıb. Polis onun üzərində axtarış aparmağa qərar verib. "RIA Novosti" əməkdaşının üzərində naməlum maddə

olan bağlama aşkar edilib

Daha sonra müayinə zamanı onun 2 qram ağırlığında marixuana olduğu məlum olub.

Rusiya mətbuatı hərbi müxbirin özünün cinayət işi ilə üzləşməsi ehtimalının az olduğunu yazıb. Belə ki, onun üzərindən aşkar olunan narkotik vasitəsinin çəkisi çox az olub. Lakin müstəntiqlər Andrey

Kotsa marixuana satan namə-lum şəxsə qarşı narkotik maddələrin qanunsuz dövriyyəsi maddəsi ilə cinayət işi açmağa hazırlaşır.

Qeyd edək ki, Kots qar-daşları Andrey Kots "RIA Novosti" agentliyinin, qardaşı Aleksandr Kots isə "Komsomolskaya Pravda" qəzetinin hərbi müxbiri kimi İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Er-mənistan tərəfindən hərbi əməliyyatlar zonasında hərbi jurnalist kimi fəaliyyət göstərirlər.

Navalının həyat yoldaşından ilginclik açıqlama

Fevralın 16-da həbsxanada öldüyü açıqlanan rusiyalı müxalifətçi Aleksey Navalının qəfil ölümünün üzərindəki sirr pərdəsi hələ də qalxmayıb. Kremlin məsələ ilə bağlı susqunluğu, Navalının meyitinin harada olması ilə bağlı hələ də qeyri-müəyyənlik var.

Musavat.com xəbər verir ki, Navalının həyat yoldaşı Yuliya Navalnaya müxalifətinin ölümündə növbəti dəfə Vladimir Putini günahlandırır və rus xalqını mübarizədə ona dəstək olmağa çağırır.

Navalnaya ərinin Putinin öldürdüyünü iddia edərək, bununla onu həyat yoldaşından, iki uşağını isə atasından ayırdığını bildirib.

"Putin Alekseyi öldür-məklə mənim yarımı, ürəyimi və ruhumu öldürdü. Amma mənə hələ də digər yarı var və bu mənə deyir ki, mənim təslim olmağa haqqım yoxdur... Navalının işini davam etdirəcəyəm və ölkəmiz üçün mübarizə aparacağam" - o deyib.

■ Musavat.com

Taksi fəaliyyətinə dair yeni tələblər hazırlandı

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi tərəfindən taksi daşıma-ları ilə bağlı normativ hüquqi akt layihə-ləri, taksi minik avtomobili ilə sərnişin daşıma-larında istifadə olunan avtonəqliyyat vasitələrinin texniki göstəriciləri, daxili və xarici tərtibatına dair tələbləri, sürücü barədə məlumatların siyahısı hazırlanıb, aidiyyəti dövlət orqanlarının rəy və təklif-ləri nəzərə alınmaqla baxıl-ması üçün Nazirlər Kabineti-nə təqdim olunub.

Bu barədə APA-nın sorğusuna cavab olaraq Azərbaycan Yərustü Nəqliyyat Agentli-yinin (AYNA) mətbuat katibi Tural Orucov məlumat verib.

O bildirib ki, sözügedən sənədlər təsdiq olunan-dan sonra taksi nəqliyyat vasitə-lərinə Azərbaycan Yərustü Nəqliyyat Agentliyi tərəfin-dən elektron formada müva-fiq icazə verəcək.

Bu şəxslər 2000 manat cərimələnəcək

Telegram platformasında in-sanların ifşa videoları daha tez yayılır. Hətta dələduzlar bu videolarla insanları şantaj edir və pullarını mənim-səyirlər.

Bəs bu platformaya niyə məhdudiyyət qoyulmur və in-sanların ifşa videolarını ya-yan şəxsləri hansı cəza gözləyir?

Mövzu ilə bağlı Sfe-ra.az-a danışan texnologer Fərid Pərdəşünas bildirib ki, telegram messenger olaraq izlənilə bilmir.

"Telegram şirkəti özü də buna nəzarət etmir. Ona görə burada gizli məlumatlar, ifşa videoları çox sürətlə yayılır və qarşısını almaq da mümkün deyil. Müəyyən şikayət və spam əsasında telegram, video-nu və yaxud şəkilləri silir. Amma həmin şikayətə çox gec müddətə baxılır və artıq paylaşılan ifşa videosu yayıl-mış olur. Telegramın ən mən-fi xüsusiyyətlərindən biri odur ki, istifadəçilərə heç bir məhdudiyyət qoyulmur. Dünya-nın bir sıra ölkələrində bu

platformaya qadağa qoymaq çox müzakirə edilir. Lakin müzakirələrin heç bir nəticəsi yoxdur".

Hüquqşünas Şamil Paşayev isə diqqətə çatdırıb ki, öz razılığı olmadan kimsənin şəxsi həyatı haqqında məlu-matın toplanılmasına, saxla-nılmasına, istifadəsinə və ya-yılmasına yol verilə bilməz.

"Qanunla müəyyən edil-miş hallar istisna olmaqla, heç kəs onun xəbəri olma-dan izlənilə bilməz, video

və foto çəkilişi, səs yazısı paylaşla bilməz. Cinayət Məcəlləsinin 156-cı maddə-sinə əsasən, şəxsi və ailə həyatının sirri olan məlu-matların, belə məlumatları əks etdirən sənədlərin, vi-deo və foto çəkilişi material-larının, səs yazılarının yayıl-ması 1000 azn-dən 2000 azn-dək miqdarda cərimə və ya 240 saatdan 480 sa-atadək ictimai işlər və ya bir ilədək müddətə islah işləri ilə cəzalandırılır".

bp “Şəfəq” layihəsinin icraçısı kimi elan edir ki, layihə üzrə iş proqramı çərçivəsində “Şəfəq” layihəsi üçün Ətraf Mühitə və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi (ƏMSSTQ) sənədinin ilkin variantı hazırlanıb və dərc edilib.

Bu sənəddə “Şəfəq” layihəsi üzrə aparılacaq fəaliyyətlərin ətraf mühitə və sosial-iqtisadi sahəyə potensial təsirləri nəzərdən keçirilir və tövsiyə edilən təsirazaltma tədbirləri təsvir edilir. ƏMSSTQ prosesinin məqsədi nəzərdə tutulan işlərin ətraf mühitə və sosial-iqtisadi sahəyə hər hansı mənfi təsirlərinin müəyyənləşdirilməsini və minimuma endirilməsini, mümkün olduqda isə aradan qaldırılmasını təmin etməkdir.

Azərbaycanın cənub qərbində yerləşən Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Cəbrayıl rayonunda “Şəfəq” layihəsi çərçivəsində fotovoltaiik (PV) günəş elektrik stansiyasının yaradılması məqsədi daşıyan bu layihə üzrə işlər bp şirkəti tərəfindən aparılır. Layihə üzrə tikinti işlərinin 2024-cü ilin ikinci yarısında başlanacağı və bu işlərin təxminən 18 ayadək davam edəcəyi gözlənilir.

PV günəş elektrik stansiyası təxminən 802 hektarlıq ərazini əhatə edəcək və 240 meqavatt dəyişən cərəyan (MVtAC) gücünə malik olacaq. Layihəyə 240 MVtAC gücündəki PV günəş elektrik stansiyasının layihələndirməsi, təchizatı, mühəndislik, tikinti, quraşdırma, sınaq, istismara buraxma işləri və istismar mərhələsi daxildir.

Maraqlı tərəflərlə məsləhətləşmə ƏMSSTQ prosesinin mühüm elementidir. Maraqlı tərəflərin rəy və təkliflərinin dinlənilməsi və sənədləşdirilməsi prosesi əsas maraqlı tərəflərin kollektiv fikirlərinin layihənin planında və ƏMSSTQ-də nəzərə alınmasını təmin edir.

ƏMSSTQ sənədinin tam layihə variantı və qısa xülasəsi Azərbaycan və ingilis dillərində hazırlanıb və bp-nin veb saytında yerləşdirilib. Sənədlərlə aşağıda verilmiş link vasitəsilə tanış ola bilərsiniz:

https://www.bp.com/az_az/azerbaijan/home/news/hesabatlar/Etraf-muhit-v-e-sosial-tesirlerin-qiymetlendirilmesi-hesabatları.html

19 fevral 2024-cü il tarixindən etibarən bu sənədlərin nüsxələri ictimaiyyətin tanış olması üçün aşağıdakı ünvanlarda da yerləşdirilib:

bp-nin Xəzər Mərkəzi ofisinin qəbul şöbəsi: Neftçilər prospekti 153

M.F. Axundov adına Milli Kitabxana: Xaqani küçəsi 29

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Mərkəzi Kitabxanası: Hüseyn Cavid küçəsi 31

Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin kitabxanası: Azadlıq prospekti 20

Oxus İctimai Ekoloji İnformasiya Mərkəzi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi: **Bəhram Ağayev küçəsi 100a.**

Sizi ƏMSSTQ sənədinin layihə variantına dair rəylərinizi və fikirlərinizi bildirməyə dəvət edirik. Xahiş olunur, öz rəy və təkliflərinizi **20 mart 2024-cü il** tarixinədək bp-nin hökumətlə əlaqələr üzrə müşaviri **Qivami Rəhimliyə** göndəresiniz:

e-poçt: esiafeedback@bp.com

telefon: (012) 599 3000 və ya (055) 212 68 52

Qlobal qaz hasilatı bu il 3%-dək artacaq

Cari ildə global qaz hasilatı əvvəlki illə müqayisədə 2,8% artaraq 4,162 trilyon kubmetrə çata bilər. Artımın əhəmiyyətli hissəsi MDB ölkələrinin payına düşəcək.

Bu barədə “APA-Economics” Qaz İxrac Edən Ölkələr Forumunun (GECF) hesabatına istinadən xəbər verir.

Hesabata əsasən, Şimali Amerikada hasilat 1,305 trilyon kubmetr (2% artım), Yaxın Şərqdə isə 732 milyard kubmetr (3,3% artım) çata bilər.

Eyni zamanda, MDB ölkələrində 2024-cü ildə qaz hasilatı 817 milyard kubmetr təşkil edə bilər (4%-dən çox artım), bu da əvvəlki iki ildən çox, lakin 2021-ci ilin səviyyəsindən (910 milyard kubmetr) isə azdır.

Asiya-Sakit okean regionunda qaz hasilatı 2%, Afrikada 4,8%, Latin Amerikasında 0,6% arta bilər. Avropada da 2,8%-lik artım mümkündür (220 milyard kubmetr).

Ötən ay Azərbaycan meyvə-tərəvəz ixracından gəlirlərini 21% artırıb

2024-cü ilin yanvar ayı ərzində Azərbaycandan 54 milyon 611 min dollar dəyərində 49 min 606 ton meyvə-tərəvəz ixrac edilib.

“APA-Economics”-in Dövlət Gömrük Komitəsinin hesabatı əsasında apardığı hesablamalara görə, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə ölkədən ixrac edilən meyvə-tərəvəzin dəyəri 21.2% və ya 9.5 milyon dollar, həcmi isə 21% və ya 8.6 min ton artıb. 2023-ci ilin ilk ayında Azərbaycan 45 milyon dollar dəyərində 40.9 min ton meyvə-tərəvəz ixrac edib.

Qeyd edək ki, hesabat dövründə əsas ixrac olunan meyvə-tərəvəz məhsulları 17 milyon dollar dəyərində xurma (21 min ton), 16.5 milyon dollar dəyərində tomat (11.8 min ton), 10.4 milyon dollar dəyərində meşə fındığı (1782 ton), 6.1 milyon dollar dəyərində alma (9.4 min ton), 1.4 milyon dollar dəyərində nar (1709 ton), 88 min dollar dəyərində kartof (285 ton) olub.

Əlavə edək ki, cari ilin yanvar ayında meyvə-tərəvəzin ümumi ixracda xüsusi çəkisi 2.96%-ə, qeyri-neft məhsullarının ixracında olan çəkisi isə 24.59%-ə bərabər olub.

“Azərbaycan Ermənistanla hücumu hazırlasın” feyk-tezisi Qərb tərəfindən körüklənməkdə davam edir. Hədəf məlum: Fransa daxil, bəzi Qərb ölkələrinin Ermənistandakı məlum addımları haqlı görülsün. Beynəlxalq birliyi buna inandırmaq üçün isə təbii ki, ən əvvəl “neytral və qərəzsiz” təşkilatlardan istifadə olunur. Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi (BQXK) kimi.

Məsələ də ondadır ki, BQXK-nın Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə regional direktoru vəzifəsini tutan Ariane Bauer komitənin qapalı iclaslarından birində tamamilə neytral olmayan və çox qərəzli açıqlamalar verib. Onun fikrincə, Azərbaycan təhlükəsi səbəbindən BQXK Qarabağda fəal olmalı, Rusiya-Ukrayna müharibəsi BQXK-nın diqqətini digər strateji əhəmiyyətli sahələrdən yayındırmamalıdır.

Qeyd edək ki, İsveçrə əsilli, beş dildə səlis danışan bu xanım komitənin üzvü olmaqla yanaşı, Fransa xüsusi xidmət orqanlarının əməkdaşdır, Qərbin təcürbəli kəşfiyyatçısı hesab edilir. Onun İraq, Ukrayna da daxil olmaqla, qaynar nöqtələrdə iki onil-

“Mən Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqələr Dövlət Komissiyasının 15 ilə yaxın üzvü olmuşam. Fəaliyyətimiz dövründə dəfələrlə Azərbaycan ərazisinin BQXK-nın Qarabağın ermənilər tərəfindən işğalı və bu işğal nəticəsində BQXK-nın üzərinə düşən fəaliyyətin kifayət qədər həyata keçirilməməsi, hətta fəaliyyətsizliyi, əsir və girovlarımıza qarşı münasibətdə ikili, laqeyd yanaşmaların şahidi olmuşam. Sonrakı dövrlərdə də biz bunun şahidi olmuşuq. BQXK-nın Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə regional direktoru vəzifəsini tutan Ariane Bauerin fikirləri nə təşkilatın mandatına, nə də tərəfsizliyinə uyğun deyil. Rusiya-Ukrayna müharibəsində 100

“Qırmızı Xaç”ın qırmızı yalanları - Xankəndi ofisi niyə qapadılmışdır?

Çingiz Qənizadə: “Qarabağdan getmək istəməyən erməni əsilli mülki əhaliyə Azərbaycan dövləti, hökumət və qeyri-hökumət təşkilatları diqqət və qayğı göstərir”

Elçin Mirzəbəyli: “Qanunvericiliyə görə, BQXK-nın Azərbaycandakı fəaliyyəti qeyri-qanunidir, çünki...”

yi bərpa-quruculuq işləri ilə bağlı Ermənistanla və Ermənistanın havadarı olan digər dövlətlərə müəyyən informasiya ötürə bilərlər. Bu zaman sual yaranır ki, BQXK-nın

açıqlanıb. 1941-1945-ci illərdə müxtəlif ölkələr, o cümlədən Rusiya, Türkiyə, Əlcəzir, Misirdə ABŞ kəşfiyyatı tərəfindən BQXK-nın 45 əməkdaşı aşkarlanıb. Onlar alman kəşfiyyatının üzvü olublar. Onların bir qismi Avropanın bir sıra ölkələrində fəaliyyət göstərirdi. Bu faktlar daha sonra istintaq materiallarında da dərc olunub. Sonrakı proseslərdə, Yaxın Şərqdə və postsovet məkanında BQXK əməkdaşlarının casusluq fəaliyyəti ilə məşğul olması ilə bağlı kifayət qədər fakt var. Komitənin adı ilə əlaqədar başqa cinayət xarakterli əməllərə də rast gəlinib. Təsisatın adı ilə ofşor şirkətləri qeydə alınıb. Hətta uşaq oyuncaqları satılması, dələduzluq, ştat cədvəlinin süni şəkildə şişirdilərək donorların ayırdıqları vəsaitin mənimlənilməsinə qədər çoxsaylı cinayət faktı var. Panamada fəaliyyət göstərən “Mossak Fon-seka” hüquq firmasının BQXK ilə iş birliyi quraraq komitənin adından ofşor şirkətlərin qeydiyyatına alınması, cirkli pulların yuyulmasında istifadə olunması cinayət işi və məhkəmə predmeti olan faktıdır. 2016-cı ildə Ukraynada media resursları araşdırmalar nəticəsində BQXK-nın rəhbər şəxslərinin humanitar yardımların satılması, ödənişli tibb kurslarının açılması, qanunsuz yollarla pul qazanılması və digər korrupsiya halları ilə bağlı məqamları ortaya çıxarmışdılar. 2017-ci ildə aparılan istintaq nəticəsində bəlli olub ki, 10 mindən çox insanın həyatına son qoyan Ebola epidemiyası ilə mübarizə aparmaq üçün ayrılan vəsaitin 5 milyon dolları komitənin əməkdaşları tərəfindən mənimlənilib. İstintaq müəyyən edib ki, Liberiya proqramı çərçivəsində rəqəmlər həddən artıq şişirdilib, qiymətli alışırlar həyata keçirilib və qondarma işçilərə əmək haqqı ödənilib”.

Siyasi şərhçi Elçin Mirzəbəyli da komitənin keçmiş ilə əlaqədar kifayət qədər qaranlıq məqamların olduğunu bildirib: “BQXK-nın casusluq fəaliyyəti ilə məşğul olması yeni məlumat deyil. Birinci Dünya müharibəsi və İkinci Dünya müharibəsi zamanı bununla bağlı çoxsaylı faktlar qeydə alınıb. Bu məlumatlar müxtəlif ölkələr, o cümlədən ABŞ-in kəşfiyyat orqanları tərəfindən dəfələrlə

Abdulkadir Uraloğlu

Türkiyəli nazir: “Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı problem olarsa, marşrut İrandan keçəcək”

“Ermənistan tərəfindən Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı problem olarsa, bu marşrutun İran ərazisindən keçməsi ehtimalı var. Azərbaycan İran tərəfi ilə bu məsələdə təmasdadır”.

APA-nın Türkiyə müxbirinin verdiyi xəbərə görə, bu barədə Türkiyənin nəqliyyat və infrastruktur naziri Abdulkadir Uraloğlu “Hürriyyət” qəzetinə müsahibəsində deyib.

O qeyd edib ki, Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı iki alternativ var və bu alternativlərin hər ikisi hazırda masadadır.

Abdulkadir Uraloğlu hazırda tikinti işlərinin davam etdiyini də əlavə edib.

“Hazırda Azərbaycan tərəfi tikintini davam etdirir. Naxçıvan və bizim tərəfdəki işlər üçün tender keçirilib. 106 kilometrlik yol bərpa ediləcək və ya yenidən qurulacaq. Dediyim kimi, hər iki alternativ masadadır”, - deyən nazir vurğulayıb.

lik “iş təcrübəsi” var. 2020-ci ildə Ermənistanla müharibə zamanı Azərbaycanda da işləyib. Yəni o, nə etdiyini yaxşı bilir və tapşırıqları icra edir. İstisna deyil ki, BQXK-nın ictimaiyyəti Azərbaycan tərəfindən məcburi tənqidatılara həsr etməsi fonunda Qərbin Ermənistanın əli ilə təşkil etdiyi tənqidatıların şahidi olacağıq.

Təbii ki, belə mövqe “Qırmızı Xaç”ın mandatına uyğun gəlmir. BQXK-nın Xankəndidəki ofisinin prinsipinə niyə hələ də fəaliyyət göstərməsi aydın deyil. Qarabağ münaqişəsi bitib, amma BQXK inadla orada qalmaqla davam edir. Yada salaqla ki, bir sıra KİV-lərdə BQXK əməkdaşının 44 günlük müharibə zamanı Fransa kəşfiyyatına məlumat ötürməsi, ardınca onun ölkəmizdə qovulması ilə bağlı xəbərlər yayılmışdı.

Maraqlıdır, Azərbaycan BQXK-nın Xankəndidə olmasına niyə hələ də dözüür?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə “Yeni Müsavat”a şərhində BQXK-nın Qarabağda fəallıq olmalıdır fikrinə diqqət çəkib:

minlərlə insan həlak olub. Ukraynanın suveren əraziləri Rusiya tərəfindən işğal edilib. Ariane Bauer sanki Ukrayna ilə Qarabağdakı məsələləri eyniləşdirməyə çalışır. Halbuki Qarabağda müharibə yoxdur, milli azlıqların həyat və təhlükəsizliyi üçün təhdid yoxdur. A.Bauer eyni zamanda qeyd edir ki, Ukraynadakı hadisələr Qarabağdakı hadisələrdən diqqəti yayındırmamalıdır. O, Qarabağda daha fəal olmaqla bağlı fikirlər səsləndirir. Söhbət hansı fəallıqdan gedir? Hansı məsələlər həll olunmalıdır? Qarabağdan getmək istəməyən erməni əsilli mülki əhaliyə Azərbaycan dövləti, hökumət və qeyri-hökumət təşkilatları diqqət və qayğı göstərir. Onların yaşamını-qidalanmasını, səhlətini tam nəzarətdə saxlayır. Belə olan halda BQXK Xankəndidə hansı fəaliyyəti göstərir? Sadəcə, mərkəzi ofisdən pul silməklə, günlərini keçirməklə, əmək haqqı almaqla məşğuldurlar, yoxsa müəyyən kəşfiyyat məlumatlarının toplanması ilə? Onlar Azərbaycan Silahlı Qüvvələri ilə bağlı, dövlətin həyata keçirdi-

candakı fəaliyyəti qeyri-qanunidir, çünki Azərbaycanda 1920-ci il martın 10-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Baş naziri Fətəli Xan Xoyskinin və müdafiə naziri Əliəğa Şıxlinskiyin təşəbbüsü ilə Qızıl Aypara Cəmiyyəti yaradılıb. Ölkəmizdə Qızıl Aypara Cəmiyyətinin fəaliyyəti təsisatın öz nizamnaməsi, Cenevrə konvensiyaları və “Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti haqqında” Qanunla tənzimlənir. Sözügedən qanuna əsasən, “Qızıl Aypara Cəmiyyəti Beynəlxalq Qızıl Xaç və Qızıl Aypara Hərəkatının tərkib hissəsi kimi Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərən yeganə milli Qızıl Aypara Cəmiyyətidir”. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycan Respublikasının ərazisində Qızıl Aypara Cəmiyyətindən başqa, eyni missiyanı həyata keçirən hər hansı bir təsisatın, o cümlədən Qırmızı Xaç Cəmiyyətinin fəaliyyətinə icazə verilmir. Çünki Qızıl Aypara Cəmiyyəti Beynəlxalq

Qızıl Xaç və Qızıl Aypara Hərəkatının tərkib hissəsi olaraq, ölkəmizdə bütövlükdə hərəkatı, həm də yeganə milli təsisat kimi təmsil edir. Bu aspektdən yanaşsaq, mahiyyət aşkar görünür. Azərbaycan əleyhinə birtərəfli siyasi mövqe nümayiş etdirməklə səsləndirilən fikirlər əslində qurumun cinayətkar xarakterli əməllərindən diqqəti yayındırmaq üçün uydurulan ənənəvi iddialardan başqa bir şey deyil. Azərbaycan qanunvericiliyi çərçivəsində belə bir təsisatın fəaliyyətinə ehtiyac yoxdur. Xankəndi və digər işğaldan azad edilmiş ərazilərdə Azərbaycanın dövlət qurumları fəaliyyət göstərirlər. Bu qurumlar bütün sosial, humanitar, zəruri ehtiyacları ödəmək iqtidarındadır. Hətta bu missiyanı BQXK-nın casus şəbəkəsindən dəfələrlə yüksək səviyyədə yerinə yetirə bilərlər. Bu baxımdan BQXK Azərbaycan ərazisindən çıxarılmalıdır”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dövləti ilə fevralın 18-də Türkiyəyə rəsmi səfər edib. **AZƏRTAC** xəbər verir ki, Ankaranın Esenboğa hava limanında dövlətimizin başçısını və birinci xanım Mehriban Əliyevanı Türkiyənin nəqliyyat və infrastruktur naziri Abdulkadir Uraloğlu və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Prezident İlham Əliyev fevralın 19-da Ankarada Türkiyə Respublikasının banisi Mustafa Kamal Atatürkün dəfn olunduğu məqbərəni-Anıtgəbiri ziyarət edib.

Prezident İlham Əliyev həmçinin fevralın 19-da Ankaradakı Heydər Əliyev Parkında Ulu Öndərin abidəsini ziyarət edib.

Fevralın 19-da Türkiyə Prezidentinin Sarayında - Külliyyədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəsmi qarşılanma mərasimi olub. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi qarşılayıb.

Sonra Türkiyə və Azərbaycan prezidentlərinin təkbətek, ardınca geniş tərkibdə görüşləri olub.

“Türkiyənin güclü sənaye potensialı, güclü iqtisadiyyatı, o cümlədən hərbi gücü hər bir Türk dünyasına mənsub olan insanı sevindirir”.

Bunu Prezident İlham Əliyev Türkiyəyə rəsmi səfəri çərçivəsində bu ölkənin prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla mətbuata birgə bəyanatı zamanı deyib.

“İşbirliyimizin önəmli istiqaməti hərbi sahədə işbirliyidir. Bizim ordularımız bir yumruq anlamına gəlir”, - deyə Prezident İlham Əliyev bildirdi.

Dövlət başçısı qeyd edib: “İkinci Qarabağ savaşına və 5 ay əvvəl keçirdiyimiz antiterror tədbirləri bir daha onu göstərdi ki, Türkiyənin ordu modeli Azərbaycanda artıq tam oturub. Bu gün təbii ki, müdafiə sənayesi sahəsində yeni imkanlar açılıb. Bu barədə də geniş müzakirələr aparıldı, ortaq istehsalla bağlı

Prezident seçkidən sonra ilk rəsmi səfərini Türkiyəyə etdi - dünyaya mesaj

İki qardaş ölkənin liderləri təkbətek və geniş tərkibdə görüşlər keçirdi, mühüm müzakirələr apardı

konkret planlarımız var.

“Türkiyə bölgəmizdə barışın, istiqrarın, sülhün və iş birliyinin qarantıdır”, - deyə dövlət başçısı əlavə edib: “Türk dünyasının birləşməsi, ortaq köklərə sahib olan xalqların bir arada olması Türk Dövlətləri Təşkilatının hər bir üzvünü gücləndirəcək”

“Qarabağda keçirilmiş anti-terror əməliyyatı ölkəmizin suverenliyini tam təsdiqlədi”, - Prezident bəyan edib: “Artıq Azərbaycan ərazisində separatçı qüvvələrə yer yoxdur və bundan sonra heç vaxt olmayacaq”.

“Təhsillə bağlı bu gün önəmli bir anlaşma imzalanmışdır. Bu, gələcəyə yönəlmiş təşəbbüsdür” - prezident bildirib: “Çünki bizim gənc nəs- limiz həm Türkiyədə, həm də

Azərbaycanda qardaşlıq, mütəfiqlik, ortaq dəyərlər prinsipləri əsasında tərbiyə almalıdır. Bizim milli-mənəvi dəyərlərimizə sadiq olmalıdır. Yad təsirdən uzaq olmalıdır. Bilikli, savadlı, vətənpərvər insanlar olmalıdır. Bu gün Türkiyə-Azərbaycan Universitetinin yaradılması sadəcə olaraq təhsil məsələsi deyil, bu bizim birliyimizin növbəti simvoludur. Əminəm ki, bu universitet yaxın gələcəkdə nəinki Azərbaycanda, bölgədə ən aparıcı ali məktəblərdən birinə çevriləcək”.

Bu, Prezident İlham Əliyevin yenidən prezident seçildikdən sonra ilk rəsmi dövlət səfərini qardaş ölkəyə etməsi ənənəsidir, yoxsa Azərbaycanla Türkiyə arasında təcili müzakirə olunmalı məsələlər var, səfər həm də buna görə seçkidən

dərhal sonra reallaşdırıldı? Ümumiyyətlə, Türkiyə ilə Azərbaycan arasında elə bir məsələ varmı ki, onunla bağlı uzlaşmaya ehtiyac var?

Politoloq Oqtay Qasımov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Azərbaycan Prezidentinin andıçma mərasimindən sonra ilk rəsmi dövlət səfərini Türkiyəyə etməsi tamamilə təbii. Artıq iki qardaş ölkə arasında münasibətlər elə bir səviyyədədir ki, Prezident seçkilərindən sonra ölkə başçılarının ilk səfərlərinin Azərbaycana və Türkiyəyə etmələri bir ənənə halını alıb. Bu, eyni zamanda bizim strateji mütəfiqliyimizin bir göstəricisi hesab olunur: “Eyni zamanda dünyada, regionda proseslər o qədər sürətli cərəyan etməkdədir ki, Azərbaycanla Türkiyə arasında müzakirə olunacaq xeyli məsələlərin olması

şübhəsizdir. Bununla bağlı yayılan məlumatlar ondan ibarətdir ki, Azərbaycan və Türkiyə arasında hər iki tərəfi maraqlandıran məsələlər müzakirə olunacaq və bu müzakirələrin ruhuna uyğun sənədlər də imzalanacaq. Şübhəsiz ki, Türkiyə və Azərbaycan liderlərinin görüşündə müzakirə olunan və razılaşdırılan məsələlərin mediaya açıqlanan tərəfləri ilə yanaşı, açıqlanmayan tərəfləri də ola bilər və bu da tamamilə təbii. Mən hesab eləmirəm ki, hansısa təcili müzakirə olunmalı məsələlər var idi və səfər sırf buna görə seçkidən az sonra həya-

fəri də bu siyasətin bir qədər də gücləndirilməsinə xidmət edəcək səfərdir. Beynəlxalq səviyyədə proseslər barədə isə Türkiyə ilə Azərbaycan arasında müzakirə edilməli çoxlu sayda məsələlər var. Bu müzakirələr ölkələrimizin həmin məsələlərə münasibətdə koordinasiya olunmuş siyasət yürütməsi üçün əhəmiyyətlidir”.

Deputat Vüqar Bayramov isə bildirib ki, hər zaman haqq işimizə dəstək olan Türkiyə ən vacib günlərdə Azərbaycanın yanında olan qardaş dövlətdir. Ona görə də Azərbaycan Prezidenti seçildən sonra ilk rəsmi səfərini qardaş ölkəyə reallaşdırdı:

“Azərbaycanla Türkiyə arasında siyasi və strateji münasibətlərlə yanaşı, son illər iqtisadi əməkdaşlığın daha da dərinləşməsi müşahidə olunur. Türkiyə Azərbaycanın ən böyük iqtisadi tərəfdaşlarındandır. Türkiyə ilə 2023-cü ildə ticarət dövriyyə- miz 7 milyard 650 milyon dollara yüksəlib. Bu, 2022-ci ilə müqayisədə 30.0 faiz artım deməkdir. Hədəf yaxın illərdə ticarət dövriyyəsinə 15 milyard dollara çatdırmaqdır. Türkiyə 15.0 faizlik pay ilə İtaliyadan sonra Azərbaycanın ikinci ən böyük ticarət tərəfdaşdır. Ötən il Azərbaycanın Türkiyəyə ixracatı 5 milyard 359 milyon dollar, qardaş dövlətdən idxalımız isə 2 milyard 291 milyon dollar olub.

Digər tərəfdən, Türkiyə ötən il Azərbaycanın 3 milyard 348 milyon dollarlıq qeyri-neft ixracatının 23.4 faizini formalaşdırıb. İki ölkə arasındakı sərmayə qoyuluşlarında da kəskin artımlar müşahidə edilməkdədir.

Göründüyü kimi, iqtisadi əlaqələr bütün istiqamətlərdə inkişaf etməkdədir. Azərbaycan Prezidentinin səfəri iki ölkə arasında əlaqələrin daha da güclənməsinə xidmət edəcək. Azərbaycan qardaş Türk dövlətləri ilə strateji münasibətləri daha da dərinləşdirir. Bu, daha güclü Türk dünyası deməkdir”.

Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”

Azərbaycan referendumuna gedə bilər - mühüm gəlişmə

Siyasətçilər hesab edir ki, Ana Yasa ölkədə yaranmış yeni reallıqlara uyğunlaşdırılmalıdır; idarəetmə mexanizmi və parlamentin say tərkibi, habelə proporsional sistemin də tətbiqi ilə bağlı təkliflər var; **Zahid Oruc:** “Bir çox şeylər dəyişməlidir”

Azərbaycanda referendumun keçiriləcəyi barədə xəbərlər yayılıb. Hətta bunun qarşıdakı ayların birində baş tutacağı deyilir. Refendumun Naxçıvanın statusu, Nazirlər Kabinetinin təleyi və proporsional seçki sisteminin tətbiqi barədə olacağı iddia olunur. Belə bir referendumun olmasına ehtiyacın yaranmışı haqda uzun zaman- dır söz-söhbətlərə rast gəlinir.

AĞ Partiya başkanı Tural Abbaslı bəzi səbəblərə görə referendumu zəruri sayır: “Çünki konstitusiyada yeni yaranmış şəraitə uyğun dəyişikliklər olmalıdır. Yeni siyasi reallıqlar yaranıb. Həm ərazi bütövlüyümüzün təmin olunmasından, həm də iqtidardan elan etdiyi yeni islahatlar kursundan sonra hesab edirik ki, konstitusiyada dəyişikliklərin edilməsinə böyük ehtiyac yaranıb. Bu, ilk növbədə Naxçıvanın statusu barədə olmalıdır. Bu, yerli idarəetmə mexanizmlərinin yerləşdirilməsi ilə bağlı ola bilər. Eyni zamanda əhalinin sayının artımına görə deputatların sayının artırılması məsələsi gündəmdədir. Bundan başqa, proporsional seçki sisteminin bərpası da vacibdir. Düşünürəm ki,

müxəlifətin parlamentdə təmsilçiliyinin tənzimlənməsi məsələsi üçün konstitusiyaya bəzi maddələr əlavə olunmalıdır. Bilirsiniz ki, dekabrın sonlarında bələdiyyə seçkiləri olmalıdır. Dekabr qədər kifayət qədər vaxt var. Çox rahat formada iki seçki keçirilə bilər. Seçkinin biri referendum ola bilər. Bu, aprel-may aylarında başa tuta bilər. Digər seçki isə növbədənəkar parlament seçkiləri olması mümkündür ki, bu da iyun-iyul aylarına düşə bilər. Bununla da yeni dövrə start verilir. Bir çox məsələlərimiz var. Onunla bağlı bu deyilənlər gerçəkləşə bilər. Əslində bu istiqamətdə söz-söhbətlər gəzirdi. Sonradan bunun ol-

mayacağı barədə fikirlər səsləndi. Bizim gözləntimiz odur ki, referendum olsun, gözlədiyimiz dəyişikliklər baş tutsun”.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin rəhbəri, Milli Məclisin üzvü Zahid Oruc isə dəyişiklikləri çox vacib bir məqam kimi qəbul edir: “Biz bütövlükdə bütün siyasi proseslər dövründə, o cümlədən son prezident seçkisi kampaniyası müddətində konstitusiyaya islahatların dəstəkləmişik. Bunlar dövrün tələbləridir. Siyasi proseslərin gəldiyi son nöqtə onu göstərir ki, işlər, mexanizmlər dövrün çox vacib tələbləri sırasında yer alır. Prezidentin xüsusi nümayəndələr institutu yaradılıb. Bu, təkə işğaldan azad

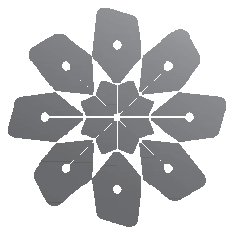
edilmiş ərazilərdə deyil, həm də Naxçıvanda tətbiq olunub. Sosial Tədqiqatlar Mərkəzi səviyyəsində keçirilən sorğularda ictimai rəy haqda kimiyet institutlarına olan münasibəti ortalığa qoydu. Orada da görmək mümkün oldu ki, ictimai rəy yeni baxışları dəstəkləyir, yeni idarəetmə təzislərini dəstəkləməyin tərəfdarıdır. Bu cür prizmalar çox önəmlidir. Zahid Oruc olaraq, qeyd etmək istəyirəm ki, mənim siyasi baxışlarımda bəlli bir mərhələni özündə ehtiva edən dördüncü respublika kimi siyasi, ictimai per-iodu əhatə edəcək ad var. O adın içində bir çox məsələləri özündə ehtiva edən yeni baxışlar toplusu var. Əlbəttə ki, bir çox şeylər dəyişməlidir. Bir növbədənəkar seçkiləri götürsək, onun yalnız konstitusiyada yer alması düzgün deyil. Dövrün tələblərinə uyğun olaraq, bu cür qərarın verilməsi sadəcə mexanizmlə təsbit olunmalıdır”.

AMİP Ali Məclisinin sədri Rəşad Bayramov vurğuladı ki, Azərbaycanda Konstitusiyaya islahatların zəruridir və bunun üçün referendumun keçirilməsinə ehtiyac var: “Xüsusilə də İkinci Qarabağ savaşından sonrakı qələbə, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinin bərpası, eləcə də növbədənəkar prez-

dent seçkisindən sonra dövlət başçısının qarşısına qoyduğu yeni hədəflərlə bağlı fəaliyyət referendumunun keçirilməsini zəruri edir. Düşünürəm ki, konstitusiyaya islahatların özündə bir sıra mühüm məsələləri ehtiva etməlidir. İlk növbədə, yerli icra hakimiyyətləri və Nazirlər Kabineti ilə bağlı dəyişikliklərə ehtiyac var. Azərbaycanda 14 iqtisadi rayonun yaradılması və yeni institut olaraq Prezidentin səlahiyyətli nümayəndələrinin təyin edilməsindən sonra yerli icra hakimiyyəti orqanlarının idarəçilikdə təsir imkanları çox azalıb və bu sahədə dəyişikliklər edilməlidir. Əgər səlahiyyətli nümayəndələr varsa, bir neçə icra hakimiyyətinin səlahiyyətləri bir səlahiyyətli nümayəndə tərəfindən də həyata keçirilə bilər. Məlumdur ki, yerli icra hakimiyyətləri bir təsisat olaraq SSRİ-də olmuş rayon və şəhər xalq icraiyyə komitələrinin yerinə qurulmuşdu. Başqa sözlə desək, bu təsisatın çox köhnə və səmərəsiz bir sistem olduğu gün kimi ortadadır. Eyni şəkildə bələdiyyələrin statusunun artırılması ilə icra hakimiyyətinin səlahiyyətlərinə aid məsələlərin böyük bir qismini bələdiyyələrə həvalə etmək olar. Daha güclü bələdiyyə institutunun formalaşması üçün Türkiyə modeli əsas götürülə və böyük şəhər bələdiyyələrinin yaradılması, eləcə də bələdiyyə sədrlərinin birbaşa xalq səsverməsi yolu ilə seçilməsi ilə bağlı dəyişikliklər edilə bilər. Digər vacib məqam Nazirlər Kabineti ilə bağlıdır. Nazirlər onsuz da Prezidentə

tabədir və onlar arasında koordinasiyanı da vitse-prezident səviyyəsində həyata keçirmək mümkündür. Odur ki, Nazirlər Kabinetinin ləğvi ilə bağlı dəyişikliklərin edilməsi də zəruridir. Dəyişikliklərin edilməsi zəruri olan digər bir məsələ də parlamentin statusunun artırılması və say tərkibi ilə bağlıdır. Məlumdur ki, Azərbaycanda 125 nəfərdən ibarət Milli Məclisin formalaşması əhali sayımızın 7 milyon olduğu dövrə təsadüf edir. Həmin vaxtdan etibarən əhali sayımız 10 milyon nəfəri keçib. Bu da deputatların sayının artırılmasını şərtləndirir. Odur ki, parlament üzvlərinin sayını mövcud 125 nəfərdən ən azı 155 nəfərə çatdırılması daha məqsədəuyğundur. Eyni şəkildə ölkədə siyasi institutların çəkisinin və rolunun artırılması üçün çoxmandatlı seçki sisteminin, yəni proporsional seçki sisteminin bərpası istiqamətində də addımların atılması lazımdır. Azərbaycanda qarşığı seçki sisteminin tətbiqinin daha effektiv olacağı qənaətinə gəldim. Bütün sadalananlar idarəetmənin təkmilləşməsinə, daha çevik idarəetmə sisteminə keçidə, əlavə lazımsız strukturların ləğv edilməsi ilə büdcə vəsaitinə qənaət olunmasına, millət vəkiliyinin seçkilərlə daha effektiv əlaqə qura bilməsinə, bələdiyyələrin statusunun artırılması ilə hökumətin yükünün xeyli azalmasına xidmət edir. Bunlara işə böyük ehtiyac var”.

Cavanşir ABBASLI, “Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

İnteqrasiya, əməkdaşlıq

ÜSAVAT
N 32 (8405) 20 fevral 2024

**Azərbaycan Respublikasının dünya
birliyinə inteqrasiyası, region ölkələri
və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla
əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi**

Prezident İlham Əliyev 14 fevralda andıçmə mərasimində çıxışı zamanı bir çox önəmli məqamla yanaşı, Türk dünyasının sıx əməkdaşlığına, Türk Dövlətləri Təşkilatının güclü quruma çevrilməsi məsələsinə də toxunub. Dövlət başçısı vurğulayıb ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı bizim üçün əsas beynəlxalq təşkilatdır, çünki bu, bizim ailəmizdir. Bu səbəbdən də Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində səylərimizi davam etdirəcəyik.

"Bu, bizim üçün prioritetdir. Bu, bizim üçün əsas beynəlxalq təşkilatdır, çünki bu, bizim ailəmizdir. Bizim başqa ailəmiz yoxdur. Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır. Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv olan bütün ölkələrlə qardaşlıq münasibətlərimiz var və bizim siyasətimiz Türk Dövlətləri Təşkilatını gücləndirməkdir". Dövlət başçısı əlavə edib ki, bu, böyük coğrafiyadır, böyük ərazidir, böyük hərbi güddür, böyük iqtisadiyyatdır, təbii sərvətlərdir, nəqliyyat yollarıdır, gənc əhəlidir, artan əhəlidir və bir soydan, kökdən olan xalqlardır: "Bundan güclü birlik ola bilərik? Əlbəttə ki, yox. Biz müştərek səylərlə elə etməliyik ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı global arenada önəmli aktora və güc mərkəzinə çevrilsin. Buna biz ancaq birlikdə nail ola bilərik".

Azərbaycan Türk Dövlətləri Təşkilatının üzvləri, Mərkəzi Asiya ölkələri ilə münasibətlərə mühüm əhəmiyyət verir. Son illər Prezident İlham Əliyevin Mərkəzi Asiya ölkələrinə, region dövlətlərinin başçılarına isə Azərbaycana səfərləri müntəzəm xarakter alıb. Bu isə təbii olaraq ölkələrarası əlaqələrin inkişafına, yeni əməkdaşlıq imkanlarının yaranmasına gətirib çıxarıb. Türk dövlətləri arasında əlaqələr bütün sahələrdə intensiv xarakter alıb və dövrün tələblərinə, baş verən proseslərə uyğun olaraq sürətlə inkişaf

etdirilir. Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrlə əlaqələrin bütün sahələrdə möhkəmləndirilməsi ölkəmizin xarici siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi elan olunub.

Xatırladaq ki, 2021-ci ilin 12 noyabrında İstanbulda keçirilən Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının VIII Zirvə Görüşündə Türk Dövlətləri Təşkilatının yaradılması barədə qərar qəbul edilib. Bu qərar dünyada türk dövlətlərinin birliyi, inteqrasiyası istiqamətində atılan çox böyük hadisə kimi tarixə düşdü. Elan edilməsindən böyük zaman keçməsə də bu qısa müddətdə TDT böyük məsafə qət etməyi bacarıb və ciddi bir təşkilata çevrilib. TDT Türk dünyası ailəsi, Türk dünyası evinə çevrilməyi bacarıb. Türk Dövlətləri Təşkilatında Türkiyə, Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Özbəkistan və Türkmənistan təmsil olunur. Macarıstan isə müşahidəçi statuslu üzvdür.

Bu barədə "Yeni Müsavat"a şərhində deputat Aydın Hüseynov bildirdi ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin andıçmə mərasimində söylədiyi fikirlər Türk Dövlətləri Təşkilatının əhəmiyyətinin nə qədər böyük olduğu, perspektivi barədə təsəvvür yaradır: "Cənab Prezident çox dəqiq bildirdi ki, Türk dünyası bir ailədir. Bu fikir Azərbaycan Prezidentinin türk dövlətlərinin birliyinə

TDT türk dövlətləri ailəsi rolunda - rəy

Deputat: "Azərbaycan ən yüksək səviyyədə bəyan edib ki, Türk dünyasının birliyini möhkəmləndirmək üçün bundan sonra da nə mümkündürsə edəcək"

nə dərəcə böyük önəm verdiyini növbəti nümayişi idi. Azərbaycan türk dövlətlərinin birliyində çox əhəmiyyətli dövlətdir. Azərbaycan həm bu təşkilat çərçivəsində, həmçinin ikitərəfli formatda əməkdaşlığa həmişə çox diqqətlə yanaşıb. Bütün türk dünyası ölkələri ilə əlaqələrin, qardaşlıq münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi Azərbaycan üçün xarici siyasətin əsas prioritetlərindən biridir. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan Prezidentinin səfərlərinin və qardaş ölkələrin dövlət başçılarına səfərlərinin son xronologiyasına baxsaq, dövlətlərin bu məsələyə əlavə dinamizm verdiyini görürük. Türk Dövlətləri Təşkilatı türkdilli ölkələr

arasında ikitərəfli dostluq münasibətlərinə də öz töhfəsini verir. Diqqət edirsinizsə, Azərbaycanın Türkiyə başda olmaqla digər qardaş türk dövlətləri ilə əlaqələrində son iki ildə yeni bir dinamizm, sıçrayış müşahidə olunur. Bütün türkdilli ölkələrlə münasibətlər bizim üçün prioritetdir. Xüsusən indiki geosiyasi vəziyyətdə biz qarşılıqlı dəstəyin, dövlətlərimizin müstəqilliyinin, suverenliyinin möhkəmləndirilməsinin, əməkdaşlığımıza konkret məzmun verməyin zəruriliyini nəzərə alaraq ümumi maraqlar ətrafında daha sıx birləşməliyik. TDT-nin başlıca vəzifələrindən biri də bir-birinin təəssübünün çəkil-

məsi və xarici siyasət məsələsində ortaqlıqdan çıxış etməsidir. Bu, təşkilatın beynəlxalq arenada çəkisinin artmasına müsbət təsir göstərən amillərdəndir. İki ildir davam edən Rusiya-Ukrayna müharibəsi, oktyabrın 7-də başlayan HƏMAS-İsrail müharibəsi beynəlxalq ictimaiyyəti ikiye bölüb. Hər iki bölgə ilə Türk dünyasının yaxın, uzaq əlaqəsi var. Belə hadisələrə münasibətdə siyasətin koordinasiya olunması vacibdir.

Qarşılıqlı siyasi fəaliyyətlə bərabər, təhlükəsizlik tədbirlərinin möhkəmləndirilməsi sahəsində əməkdaşlıq əsas istiqamətlərdən biridir. Üzv dövlətlər arasında həm ikitərəfli

rəfli əsasda, həm də artıq daha geniş əsasda hərbi-texniki əməkdaşlıq və hərbi əməkdaşlıq münasibətləri qurulur".

Deputatın sözlərinə görə, dünya sanki üçüncü dünya müharibəsinin astanasına gəlib çatıb. Belə bir həssas dövrdə türk dövlətlərinin birliyinə ehtiyac daha da artır. Ona görə də Azərbaycan dövləti artıq ən yüksək səviyyədə bəyan edib ki, Azərbaycan Türk dünyasının birliyini möhkəmləndirmək üçün bundan sonra da nə mümkündürsə edəcək. Türk dünyası dövlətləri milli dövlətlər çərçivəsində bir ailə kimi birləşiblər. Azərbaycan bu prosesin lokomotivi olan dövlətdir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Etibar SEYİDAĞA

Putin: "Türkiyə enerji sahəsində ən etibarlı tərəfdaşdır"

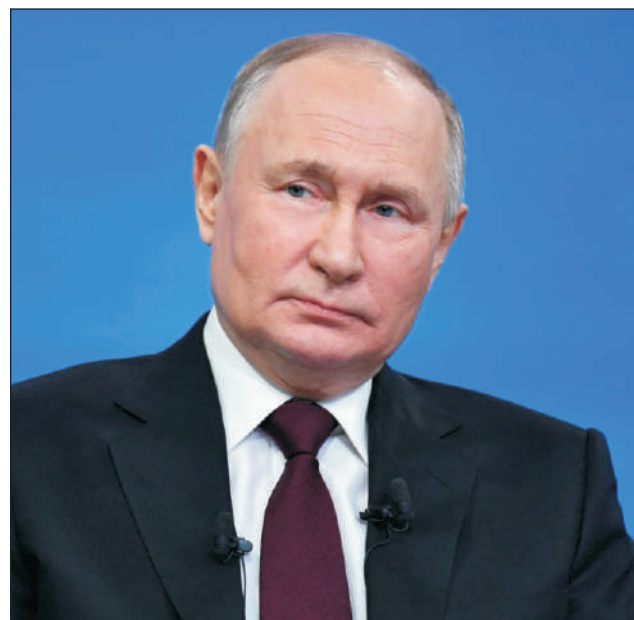
Rusiya prezidenti Vladimir Putin dövlət kanalına müsahibəsində Avropanın iqtisadiyyatda dönməz bir yola girdiyini bildirib və Türkiyənin enerji sahəsində ən etibarlı tərəfdaş olduğunu bəyan edib.

Putin Almaniyanın Rusiya karbohidrogenlərinə arxa çevirdiyi vaxtdan bəri Türkiyəni Rusiyanın ən etibarlı enerji tərəfdaşı adlandırıb. "Onlar daim deyirdilər ki, Rusiya enerji resurslarını vermir, məhdudlaşdırır. Biz heç nəyi məhdudlaşdırmırıq, hər şeyi veririk. Artıq ən etibarlı tərəfdaş Türkiyə olub. Daşıma "Türk axını" ilə həyata keçirilir" - Rusiya lideri vurğulayıb.

Musavat.com xəbər verir ki, Putinin bu açıqlamaları dünyada geniş əks-səda doğurub.

Yunanıstanın "Proto Thema" nəşri Rusiya liderinin Türkiyənin Almaniyaya əvəzləndiyi barədə açıqlamasına diqqət çəkib: "Rusiyanın ən etibarlı enerji tərəfdaşı artıq Almaniya deyil, Türkiyədir. Rusiya prezidenti Almaniya rəsmilərinin siyasi daxili ziddiyyətlərlə məşğul olduğunu və onların siyasətlərinin ölkə iqtisadiyyatına ziyan vurduğunu söylədi".

"Middle East Monitor" nəşri də Rusiya liderinin açıqlamalarına yer verib. "Putin Berlinin

hazırkı siyasətinin onun iqtisadiyyatının gələcəyinə "böyük ziyan" vurduğunu bəyan edib və Almaniya rəsmilərinin hazır-

da daxili siyasi mübarizələrlə məşğul olduğunu iddia edib - xəbər də qeyd edilib.

Musavat.com

İranla sərhəddə xəbərdarlıq atəşi açıldı, 15,6 kq narkotik götürüldü

Fevral ayının 19-da saat 03:30-da Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının "Göytəpə" sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində İran İslam Respublikasından Azərbaycan Respublikası istiqamətində 3 (üç) nəfər naməlum şəxsin dövlət sərhədini pozması müşahidə edilib.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzindən APA-ya verilən məlumata görə, sərhəd naryadı tərəfindən "Dayan" əmrinin verilməsinə və havaya xəbərdarlıq atəşinin açılmasına baxmayaraq sərhəd pozucuları əmrə tabe olmayıb, havanın qarənliyi və relyefin mürəkkəbliyindən istifadə edərək geriye, İran ərazisinə qaçıblar.

Aparılmış axtarış tədbirləri nəticəsində ərazidən ümumi çəkisi 15 kq 600 qram narkotik vasitə mariyuana, 30 ədəd Prostahealth və 1000 ədəd güclü təsiredici vasitə hesab edilən Metadon M-40 həbləri aşkar olunaraq götürülüb.

Fakt üzrə əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Münxendə Azərbaycanın nüfuzuna vurulan möhür - rəylər

Anar Əliyev: "Azərbaycanın bölgəyə gücə çevrildiyi, global aktor iddiaları bir daha təsdiqlənmiş oldu"

Aydın Hüseynov: "Dünya liderləri Prezident İlham Əliyevlə görüşmək üçün təkidlə xahiş edirlər"

Elxan Şahinoğlu: "Qərbin Azərbaycanla əməkdaşlığa ehtiyacı olduğunu Münxen Təhlükəsizlik Konfransı da göstərdi"

Ötən həftə Prezident İlham Əliyev Almaniya Münxen Təhlükəsizlik Konfransında iştirak etdi. Diqqət çəkən məqamlardan biri Azərbaycan Prezidentinin dünyanın bir sıra nüfuzlu beynəlxalq təşkilatları və çoxlu sayda dövlətlərin prezidentləri ilə ikitərəfli görüşləri oldu. Özü də həmin görüşlər məhz qarşı tərəfin təşəbbüsü və istəyi ilə həyata keçirilib. Bu, Azərbaycan və onun liderinə olan böyük diqqətin əyani təzahürüdür.

Qeyd edək ki, Münxen Təhlükəsizlik Konfransının yubiley tədbirinə Azərbaycan ilk dəfə çox güclü mövqe ilə, özünəinamı, 92.12%-lik legitimliyə malik lideri ilə, ərazi bütövlüyü və suverenliyini tam bərpa etmiş statusda qatılmışdı. Tədbirin elə ilk günü İlham Əliyevlə görüşmək üçün xarici qonaqların çoxsaylı müraciətləri və az qala sıraya düzülməsi bunun bariz təsdiqi idi. Eyni zamanda bu, onun göstəricisi idi ki, Qərb Azərbaycanın və onun rəhbərinin nüfuzu ilə bütünlüklə hesablaşır.

Almaniya kansleri Olaf Şolsun qısamüddətli vasi-təçiliyi ilə Azərbaycan və Ermənistan rəhbərləri arasında baş tutan "üçlü" görüşdən sonra isə məlum oldu ki, Bakı İrəvanla münasibətlərin qaydaya salınmasında bundan sonra ikitərəfli formata üstünlük verəcək.

Bəs Prezident İlham Əliyevin Münxendə yüksək səviyyədə reallaşan çoxsaylı təmaslarından çıxan

digər əsas sonuclar nədir? Hansı nəticələrin altını cizmaq olar?

Politoloq Anar Əliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Münxen konfransında Azərbaycan Prezidentinin iştirakı, eyni zamanda çox istiqamətli keçirilən görüşlər bir neçə baxımdan Azərbaycan üçün ciddi əhəmiyyət daşıyır və müəhim nəticələr doğuracaq: "Öncə onu qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan Prezidenti ayrı-ayrı dövlət rəhbərləri ilə yanaşı, eyni zamanda beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri və biznes strukturlarının idarəçiləri ilə görüşlər keçirdi. Hər bir görüş Azərbaycan dövlətinin dünya üçün, dünyanı ayrı-ayrı güc mərkəzləri, həmçinin böyük iqtisadi subyektlər üçün nə qədər maraqlı olduğunu nümayiş elətdirdi. Bu, bir daha Azərbaycanın global əhəmiyyətinin, strateji əhəmiyyətinin get-gedə daha da artdığını, bölgəmizlə bağlı geosiyasi proseslər-

də, geoiqtisadi proseslərdə Azərbaycanın iradəsinin və baxışlarının öyrənilməsinin vacibliyini ortaya qoymuş oldu. Eyni zamanda ABŞ-ın Azərbaycan Prezidenti ilə bir neçə istiqamətli görüşlər keçirməsini qeyd etmək istəyirəm. Çünki həm ABŞ Prezidentinin xüsusi koordinatorunun, eyni zamanda ekoloji məsələlər üzrə xüsusi nümayəndənin, ABŞ dövlət katibinin İlham Əliyevlə görüşlər keçirmək istəyi və bu görüşlərin keçirilməsi Amerikanın Orta Şərq, xüsusilə də Cənubi Qafqazda bir çox istiqamətli maraqlarını həyata keçirmək-də Azərbaycan maraqları ilə hesablaşmaq məcburiyyətində olduğunu, bölgənin iradə sahibi Azərbaycan olduğunu qəbul etdiyini göstərir. Həmçinin Azərbaycanla hesablaşmaq zərurətini ifadə edir. Hesab edirəm ki, Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində keçirilən görüşlərin miqyası, ölçüsü və əhatə dairəsi Azərbaycanın artıq bölgəyə gücə çevrildiyini, global aktor iddialarını bir daha təsdiqlənmiş oldu. Bu görüşlərdə həm də Azərbaycan liderinin vizionunun, gələcəyə

istiqamətlənmiş yanaşmalarının dünyanın ayrı-ayrı dövlətləri və strukturları tərəfindən maraqla qarşılandığını göstərdi. Bu səfər müstəqil Azərbaycan tarixində ən diqqət çəkən və yadda qalacaq səfərlərdən biri oldu. Azərbaycanın böyük bir tarixi mərhələni bitirib yeni hədəflər uğrunda mübarizəyə başladığı bir mərhələdə bu səfər və səfər çərçivəsində keçirilən görüşlər mühüm təsirləri ilə yadda qalacaq".

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov isə bildirdi ki, Prezidentimizin şəxsi nüfuzu hər keçən gün artır. 44 günlük müharibədən sonra ölkəmizlə yeni münasibətlər yaratmaq, yaxud köhnə əlaqələrə yeni nişan verən ölkələrin sayı kifayət qədərdir: "7 fevralda keçirilən növbədən-kənar Prezident seçkisinin nəticələri Azərbaycan dövləti və onun qalib Prezidentinin dünyada reytingini daha da yüksəltmiş oldu. Münxendə Azərbaycan Prezidentinə xüsusi diqqətin müşahidə olunması təbii idi. Bu gün dünyaya liderləri Prezident İlham Əliyevlə görüşmək üçün təkidlə xahiş edirlər. Azərbaycanın xarici siyasəti artıq global xarakter daşıyır. Xarici siyasətin konturlarını dövlət başçısı inauqurasiya mərasimində səsləndirib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin ardıcıl, balanslı, başqalarının maraqlarına hörmət əsasında formalaşdırdığı xarici siyasət kursu ölkəmizi nəinki regional, o cümlədən dünyada orta güc hesab olunan ölkələr kateqoriyasına daxil edib. Bu isə artıq Azər-

Azərbaycan Ordusunda "S-300" raketləri döyüşə hazır vəziyyətə gətirildi

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun təsdiq etdiyi 2024-cü ilin hazırlıq planına uyğun olaraq, hava hücumundan müdafiə bölmələrinin şəxsi heyəti ilə məşğələlər keçirilir.

Müdafiə Nazirliyinin məlumatına görə, məşğələlər zamanı həyəcan signalı ilə qaldırılan "S-300" "Favorit" zenit-raket komplekslərinin divizionlarının döyüş heyətləri texnikanın döyüşə hazır vəziyyətə gətirilməsi, obyektlərin hava hücumundan mühafizəsi, şərti düşmənin raket zərbələrinin dəf edilməsi, eləcə də digər tapşırıqları icra edirlər.

Məşğələlərin keçirilməsində əsas məqsəd hərbi qulluqçuların nəzəri bilik və praktiki vərdişlərinin artırılması, həmçinin hava hücumundan müdafiə bölmələrinin döyüş hazırlığının daima yüksək səviyyədə saxlanılmasıdır.

baycanın növbəti qələbəsidir. Dünya liderləri bir sıra regional və dünyamiqyaslı məsələlərlə bağlı Azərbaycan Prezidentinin mövqeyini öyrənməyi, onunla məsləhətləşməyi üstün tuturlar. Münxendə Prezident İlham Əliyevin daha çox yeni reallıqları diktə edən global lider kimi qarşılandığı aydın formada göründü".

Politoloq Elxan Şahinoğlu isə bildirdi ki, dünyada bir neçə ənənəvi konfrans və forum o birilərindən fərqlənir, liderlərin və medianın bu toplantılara marağı daha çox olur. Bunlardan biri Münxen Təhlükəsizlik Konfransıdır: "Liderlər Münxendə açıq diskussiya aparır, panellərdə müxtəlif təhlükələrin miqyasının mənzərəsini təsvir etməyə çalışırlar. Bu toplantılarda bəzi liderlər gələcək planları barədə də mesaj verirlər. Misal üçün, Rusiya prezidenti Vladimir Putin Kremlin xarici və təhlükəsizlik siyasətinin sərtləşəcəyini ilk dəfə 2007-ci ildə Münxen Təhlükəsizlik Konfransında Qarabağ mövzusunda gündəmdə saxlamağa çalışsa da, onların sayı getdikcə azalır, qərar verən mərkəzlər Bakı ilə əməkdaşlığın genişlənməsində maraqlıdır".

ləri 2007-ci ildə Putinin çıxışını diqqətə alıb zəruri tədbirlər görsəydilər, bəlkə də bugünkü faciələr baş verməzdi. Misal üçün, Gürcüstan və Ukrayna elə həmin ərəfədə NATO-ya üzv qəbul edilsəydilər, Rusiya Şimali Atlantika Blokuna yeni üzv olan ölkələrə hücumu risk etməzdi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev üçün də Münxen Təhlükəsizlik Konfransında iştirak vacibdir. Bu, Azərbaycanın Qarabağ üzərində suverenliyini tam bərpa etdikdən sonra dövlət başçısının beynəlxalq əhəmiyyətli toplantıda ilk iştirakı idi. Münxendə Azərbaycanın dövlət başçısı ilə görüşmək istəyənlər sırada gözləyirdilər. Halbuki Ermənistanın ümidi ona idi ki, Qarabağda antiterror əməliyyatından sonra Qərb ölkələrinin Azərbaycana münasibəti dəyişəcək, Bakıya təzyiq artacaqdı. Qərbin Azərbaycanla əməkdaşlığa ehtiyacı olduğunu Münxen Təhlükəsizlik Konfransı da göstərdi. Qərbdə bəziləri Qarabağ mövzusunda gündəmdə saxlamağa çalışsa da, onların sayı getdikcə azalır, qərar verən mərkəzlər Bakı ilə əməkdaşlığın genişlənməsində maraqlıdır".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Keçmiş prokurorun mirası

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Bir zamanlar respublikanın, yalan olmasın, yarısını tükən şirkətlər qrupu var idi, indi onun rəsmən çöküş ərəfəsində olduğu söyleneir. Vergi idarəsinə milyonlarla manat borcu varmış, işçilərin maaşını verə bilmir, çoxlu idarə və şirkətlərə də ödəmələrini vermir və sairə. Maraqlıdır ki, bu tikinti şirkətini adətən keçmiş baş prokurorumuz Zakir müəllimlə bağlayırdılar. Zakir müəllim pensiyaya yollanan kimi şirkətlər qrupu da kəlməyallaq olmuşdur. Nə gözəl stabillikdir...

Görəsən, Zakir müəllim vəzifədə qalsa, şirkətlər qrupu çökərdimi? Hələ orada bir neçə şirkəti ötən illərdə rebrendinq elədilər - adını dəyişdilər. Bu da şirkətləri başqalarının qapazlamasının əlamətidir. Güman etmirəm Zakir müəllimin vəzifə "sağlığında" orada hər hansı rebrendinq mümkün olaydı.

Sözləşir, bu rebrendinq bizim iqtisadiyyatda ən populyar proseslərdən biridir. Kimin əlindən nəyisə alırlarsa, dərhal adını da dəyişirlər. Bəzən bir şirkət ildə 3 dəfə adını dəyişir. Axırda lap əvvəldəki ad necə idi, heç kim bilmir. Məsəl üçün, necə anlayasan ki, hazırda "Kor Fatı" korporasiyası adlanan qurum cəmi bir il qabaq "Göyçək Fatma" transmilli şirkətlər qrupu imiş? Rebrendinqin bir müsbət cəhəti var ki, şirkətlərin, biznesin miqyası iri görünür. İldə 3 şirkət açılır, daha kimdir fikirləşən bunlar əslində adını dəyişən 1 şirkətdir? Rəhmətlik Leonid İliçin vaxtında, ötən əsrin Sovetlər Birliyində belə üsul haqda lətifə vardı: rellər oğurlandığı üçün qatar dayanır, Brejnev sərnəşinlərə tapşırı ki, pərdələri yellədin, qıraqdan baxanlar elə zənn etsin qatarımız gedir (bu yerdə görkəmli manisrlərimizdən Almazxan müəllimin ifasında "Qatarımız ilan kimi süründü" mahnısı efirlərə verilməlidir - Z.H.)

İndi bizə nə qalır? Ay sağ olasan: cinayət işlərinin açılmasını gözləmək. Tisbağanı arxası üstə çevirmək və ac-susuz gəbərəcəyini gözləməyə vaxtımız yoxdur, mümkün qədər sürətlə daşı götürüb onun başına əndərmək lazımdır. Hələ şirkətlər qrupunun canı suludur. 14 milyon vergi yeyintisi nəməne şeydir? 42 özəl və dövlət idarəsi şanlı şirkətlər qrupumuzu məhkəməyə veribmiş. Püff... Xırda rəqəmlərdir. Hələ deyir bəzi fəhlələr və müştərilər də şirkətlər qrupumuza qarşı iddialar qaldırmaqdadır. Hamballar bir abbası istəyir... Türkün sözü, yazıklar olsun! Yıxılana balta çalırlar. Gərək o fəhlələrə əvvəlcədən maaş heç verilməzdi, quru çörək və su ilə işlədildilər. Belə olsa, şirkətlər qrupunun qədrini bilərdilər. O cümlədən müştərilər. Utanmırsınız mı? Bəlkə sizə bir mənzili üç nəfərə satıblar, xəbərimiz yoxdur? Nə olar ki? Üçünüz də girin, yaşayın. Sovetin vaxtında bütün millət bu cür yaşayırdı, hələ indiyə qədər həmin kommunal mənzilləri xoş xatirələrlə yad edirlər, bayramlarda Stalınə nəzir deyib, qurban kəsirlər.

Yaxşı şirkətlər qrupu cins inək kimi şeydir, hər müştəriyə ildə min litr süd verməyə borcludur. Verməz, kəsərik. Hərçənd rəqəmlərdən, iddia və xəbərlərdən belə çıxır şirkətlər qrupumuzun nə südlüyü qalıb, nə ətliyi, quru sür-sümükdür (yuxarıda yazdığım "canı sulu" ifadəsini etibarlı mənbələrdən dəqiqləşdirdim).

Bu bir az bizi narahat edir. Bir az. Çox yox. Çünki hələ kəsiləsi qrupların olduğunu güman edirik.

Sonda yazının pritçası: "Qədimdə kinoda Əhmədın anası ölməmişdi, indi Əhmədlər özləri anasını öldürür".

Münxendə, ATƏT-in fəaliyyətində olan sədri İan Borqla görüşü zamanı Prezident İlham Əliyev ATƏT çərçivəsində keçmiş qalıqları olan bir sıra mexanizmlərin - Minsk Qrupu, Yüksək Səviyyəli Planlaşdırma Komitəsi və ATƏT-in fəaliyyətində olan sədrinin şəxsi nümayəndəsi kimi tamamilə fəaliyyətsiz olan strukturların rəsmi qaydada ləğv edilməsinin vacibliyini bildirib.

Eyni zamanda ATƏT çərçivəsində büdcənin daha məqsədyönlü və vacib layihələrə istiqamətləndirilməsinin önəmini qeyd edib. Sırr deyil ki, erməni tərəfi zaman-zaman bu keçmiş ermənipərəst qurumu gündəmə gətirməklə, həmsədr ölkələrin adını çəkməklə nə vaxtsa onun "diriləcəyinə" ümid edir. Həmin həmsədrlərdən biri - Rusiya günü bu gün də ən yüksək səviyyədə Nikol Paşinyanı qınayır ki, niyə Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımaqla "Qarabağ problemi"ni qapadı? Eləcə də digər iki "vasitəçi" - ABŞ və Fransa indiyədək sözdə ərazi bütövlüyümüzü tanısa da, əməldə hərbi qələbəmizi hələ də tam həzm etməyiblər, qəbullanmayıblar.

Erməni tərəfi, separatçılar MQ-nin varlığına hətta yeni revansist planın "hüquqi elementi" kimi baxırlar. Məlumdur ki, MQ-nin "3 həll prinsipi"ndən biri məhz öz müqəddəratını təyin etmə haqda idi. Bəlkə də Ukrayna müharibəsi araya girməsəydi, "Minsk üçlüyü" bu gün də anti-Azərbaycan kursunu davam etdirirdi. Belə bir təhlükə qalır mı? MQ-nin rəsmi ləğvi Azərbaycana konkret nə verəcək? Gələcəkdə bədnam "üçlüyü" yenidən bir araya gəlib ermənilik etməsi ilə bağlı endişə ciddiymi? Nəhayət, MQ-nin yuridik ləğvi mexanizmi necədir? Kim və nədən başlamalı? Yeri gəlmişkən, keçmiş həmsədr ölkələrin postmünaqişə dövründə Ermənistan-Azərbaycan üzrə xüsusi nümayəndələri təyin olunub. Faktiki olaraq, bu ölkələr Ukrayna cəbhəsinə görə bölünsələr də, regiona müdaxilə etmək üçün nümayəndələr ayırıblar. Azərbaycan isə Ermənistanla danışıqları ikitərəfli formatda davam etdirir və üçüncü qüvvəyə ehtiyac olmadığını bəyan edir. Prezident son çıxışında da qeyd etdi ki, Ermənistanla danışıqlar ikitərəfli xarakter daşıyır.

Deputat Asim Mollazadənin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, təşkilatın

Əliyev nöqtəni qoydu - bəs Minsk Qrupunun "kökünü" necə kəsməli...

ATƏT keçmiş münaqişənin həllində heç bir uğuru olmamış qurumun ləğvinə qərar verə bilər; **Asim Mollazadə:** "Çünki nə problem var, nə də onunla məşğul olmağa ehtiyac..."

qurumun ləğvi haqda qərarı olmalıdır. Deputatın fikrincə, ATƏT həmin qurumların fəaliyyəti ilə bağlı müvafiq qərarlar qəbul edə bilər. "Çünki nə problem var, nə də onunla məşğul olmağa ehtiyac... Məncə, ATƏT düzgün qərar qəbul edəcək. Ümumiyyətlə, bu qurum münaqişələrin həllində heç bir uğur əldə edə bilmir. Ona görə də Minsk qrupu tarixdən bu günə kimi getirilib çıxarılan bir formatdır. 30 il ərzində Qarabağ probleminin həllinə də hər hansı töhfə verə bilmədilər", - deyir A.Mollazadə prezidentin çağırışını düzgün dəyərləndirir.

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublu da Minsk Qrupunun gorbəgər olduğunu hesab edir. Onun sözlərinə görə, keçmiş həmsədr regiona 30 il ekskursiya edərək səyahətə çıxırdılar: "ATƏT-in Minsk Qrupu özünü doğrulda bilmədi. Həmsədr ölkələr münaqişəni daha da qızıxdırdılar. Bu ölkələr indi də Ukraynada savaşırlar. Zaman sübut etdi ki, həmsədr dövlətlərin işğala son qoymaqla marağı olmayıb. Əksinə, Fransa indi bizi iş-

ğalçı adlandırır, ABŞ Senatında və Konqresində əleyhimizə ittihamlar səslənir, qətnamələr qəbul olunur, Rusiya sülhməramlıları saxlamaq üçün bəhanələr axtarır... Ona görə də Minsk Qrupu çoxdan tarixə qovuşub və onun fəaliyyətinə ehtiyac görünmür". **Hüquq müdafiəçisi eynilə Normand formatının da fiaskoya uğradığını düşündür:** "Ukrayna böhranını həll edə bilmədilər. Sadəcə, ATƏT qərar verməlidir. Onlar da anlayır ki, münaqişə başa çatıb, Qarabağ

hərbi yolla azad olunub, bu təşkilat ən yaxşı halda humanitar dəstək verə, minarların təmizlənməsi istiqamətində hansısa addımlar ata bilər. Rusiya da Minsk Qrupunun əleyhinədir. Ləvrov açıq şəkildə bəyan edib ki, bu quruma zərurət yoxdur. Onsuz da onların bir araya gəlməsi mümkün deyil. Minsk Qrupunda olan Fransa və ABŞ Rusiyaya sanksiyalar tətbiq edərsə, bir platformada necə iştirak edə bilərlər?!"

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

İran parlamentinin nümayəndə heyəti Azərbaycana səfər edəcək

İran parlamentinin nümayəndə heyəti bu gün Azərbaycana səfər edəcək. APA xəbər verir ki, bu barədə ISNA məlumat yayıb. İran İslam Şurası Məclisinin (Parlament) nümayəndə heyəti Asiya Parlament Assambleyasının tədbirində iştirak etmək üçün bu gün Azərbaycana səfər edəcək.

"Azərbaycan da öz konstitusiyasında Müsavat Azərbaycanının (Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti - red.) varisi olmaq hüquq normasını təsbit edib. Lakin Birinci Ermənistan Respublikasından fərqli olaraq, Müsavat Azərbaycanı Millətlər Liqasının Baş Şurası tərəfindən müstəqil dövlət kimi tanınmadı. Beynəlxalq hüquq nöqtəyi-nəzərindən Azərbaycan bu xoşagəlməz "bərabərsizliyi" və ondan irəli gələn bütün səbəb-nəticə hadisələrinin mümkünliyünü aydın şəkildə dərk edir".

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, belə bir iddianı Ermənistanın Dövlət Gəlirləri Komitəsinin keçmiş sədri David Ananyan rəsmi Bakının sülh müqaviləsi üçün Ermənistan qarşısında qoyduğu konstitusiyaya şərtindən danışarkən irəli sürüb. Ananyan facebook səhifəsində həmçinin yazıb: "Ermənistanın Müstəqillik Bəyannaməsində vurğulanır: "1918-ci il mayın 28-də yaradılmış müstəqil Ermənistan Respublikasının demokratik ənənələrinin inkişafı..." Əlbəttə ki, burada söhbət Birinci Ermənistan Respublikasından gedir. Birinci Ermənistan Respublikası beynəlxalq səviyyədə - hazırkı BMT-nin hüquqi sələfi olan Millətlər Liqasının Baş Şurası tərəfindən tanındı və beynəlxalq hüquq normalarına uyğun şəkildə (keçən əsrin 20-ci illərində bu proses yarımcıq qalsa da) öz sərhədlərini müəyyən etdi". Onun sözlərinə görə, Azərbaycan İrəvanı Müstəqillik Bəyannaməsindən imtina etməyə məcbur etməklə Birinci Ermənistan Respublikasının hüquqi varisi olmaq missiyasından da əl çəkməyə vadar etmək istəyir: "Bu da mahiyyətə gələcəkdə tarixi vətənimizin, beynəlxalq hüquq əsasında bizə məxsus olan vətənimizin (! - red.) ən ciddi hissəsinə nəzarət etmək üçün (oxu: "miatsum" üçün! - red.) hüquqi imkandan könüllü imtina deməkdir". Yeni bir daha aydın olur ki, Ermənistanın Müstəqillik Bəyannaməsi konstitusiyaya məhz yeni ərazilərin işğalına əsas yaratmaq üçün salınıb. Son zamanlar Azərbaycan davamlı şəkildə Ermənistanı Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı ərazi iddialarının əks olunduğu müstəqillik bəyannaməsini, həmçinin konstitusiyasını dəyişdirməyə çağırır. İrəvanda isə sülh prosesi üçün önəmli addım sayılan bu tələblərə əməl etməkdən boyun qaçırmaq üçün müxtəlif absurd iddialar səsləndirirlər. Bu xüsusda Azərbaycana analogi təklif verilməsi də əcaibdir. Ən əsası ona görə ki, ermənilərə dövlətlərini qurmaq imkanı yaradan, həmçinin paytaxt olaraq İrəvanı güzəştə gedən Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti olub. Özü də bu qondarma dövlət Azərbaycanın tarixi ərazilərində, İrəvan xanlığının mərkəzində yaradılıb. Eyni

İrəvandan Cümhuriyyətlə bağlı həyasız iddia - Bakıdan sərt reaksiyalar

Tarixçi alimlərimiz erməni yalanlarını alt-üst etdilər; əslində ötən əsrin əvvəllərində Azərbaycan və Ermənistan münasibət necə olub?

zamanda Azərbaycan Respublikası özünün dövlət müstəqilliyini bərpa edərkən tam məntiqli şəkildə, haqlı olaraq Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi olduğunu bəyan edib. Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya Aktında "Azərbaycan Respublikası 1918-ci il mayın 28-dən 1920-ci il aprelin 28-dək mövcud olmuş Azərbaycan Respublikasının varisidir" - yazılması Ermənistanı çox həyəcanlandırıb. Hesab edirlər ki, Azərbaycan bu müddəaya istinad edərək tarixi torpaqlarını geri tələb edə bilər. Azərbaycan dövlətinin rəhbərliyi hər hansı ölkənin ərazilərinə iddia irəli sürmək niyyətində olmadığını dəfələrlə bəyan etsə də, Ermənistanda sakitləşmək istəmir. O da istisna deyil ki, bununla sülh prosesini uzatmağa, qanunvericilik bazasındakı ciddi yanlışlıqları düzəltməkdən yayınmağa çalışırlar. Bəs realıq nədən ibarətdir, 1918-20-ci illərdə nələr baş verib? Millətlər Liqasında Azərbaycan və Ermənistanın tanınma məsələsi əslində necə olub?

Deputat, tarix elmləri doktoru, professor Anar İsgəndərov bu mövzuda Musavat.com-a bildirib ki, o zaman Ermənistan Paris Sülh Konfransında de-fakto tanınmadı: "Azərbaycan Cənubi Qafqazdan gedən yeganə dövlət oldu ki, de-fakto tanındı. Paris Sülh Konfransının Ali Şurasının tövsiyəsi də oldu ki, gedin, üç respublika,

üç xalq öz aranızda ərazi məsələsini həll edin, ondan sonra de-yure tanınmaq olacaq. Rusiyanın işğalının baş verməsi isə bölgədə vəziyyəti dəyişdi. Azərbaycan işğal olunandan sonra nə Paris Sülh Konfransı bu məsələyə qayıtdı, nə də biz bu məsələni həll edə bildik. Çünki sovet Rusiyası öz maraqlarına uyğun olaraq o əraziləri böldü və idarə etməyə başladı. Zəngəzur sovet Rusiyasının təkidi ilə Azərbaycandan qoparılarak ermənilərə verildi". **Tarixçi alim təəssüflə bildirib ki, dünya bu gün Ermənistanın böhtanlarını "tarixi həqiqət" kimi qəbul edir, bizim haqqımıza girir:** "Ədalətsiz dünya bizi ədalətsiz adlandırır, bizi etnik təmizləmədə günahkar bilir. Dünya əslində ermənilərin 30 ildə bizə qarşı etdiklərinin hansı birisinin üzərində dayanır? Heç birinin. Bu mənada Ermənistanın ərazisi də saxtadır. Verdiniz İrəvanı da haqqını tələb edə bilərik. Çünki biz insanı hisslərə əsaslandıq, dostluq, normal qonşuluq, əmin-amanlıq olsun dedik. Hətta ümumi düşməne qarşı mübarizədə ermənilərə fəderasiya təklif etmişdik. Amma ermənilər bizim xoş məramımızdan sonra nəinki geri çəkildi, artıq Qarabağla, Naxçıvanla bağlı iddialarını bir az da artırdı, sürətləndirdi". **Anar İsgəndərov bildirib ki, Paris Sülh Konfransının Ali Şurası o dövr üçün çox böyük təşkilat idi, qalib və məğlub dünyanı müəyyən edirdi:**

"Biz də sözün həqiqi mənasında böyük uğur qazandıq. Amma sonrakı dövrdə bolşevik işğalı bu hadisələrin sona çatdırılmasının qarşısını aldı, hər şeyi yarımcıq qoydu. Bir də fikirləşin, 23 ay bir dövlətin həyatında nədir ki? Bir an bir məqamdır. Ona görə dövlətin ordusu, ərazisi, iqtisadiyyatı ilə bağlı istədiyi, arzuladıqları hamısı yarımcıq qaldı, elə işlər var idi ki, heç başlanmadı. Amma bütün bunlara baxmayaraq, Cümhuriyyət tarixi Azərbaycanın tarixində şərəfli bir dövrdür, 23 aylıq hakimiyyəti dövründə 350 ilke imza atıb. Bakının Azərbaycanın paytaxtı olması, Azərbaycan kimi coğrafi məfhum olan Azərbaycan ifadəsinin siyasi məfhumla çevrilməsi, parlamentli respublika, nələr-nələr, bütün bunlar hamısı Cümhuriyyətin xidmətin xidmətəridir. Azərbaycan Respublikasını onun siyasi varisi hesab edirik. Çünki hər şeyin bünövrəsi onda qoyulub".

Deputat, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Qafqazşünaslıq İnstitutunun direktoru, tarix elmləri doktoru Musa Qasımlı isə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki, Ermənistanda səsləndirilən fikirlərin konkret məqsədi var: "Əvvəla, onlar sərhədlərin delimitasiyası, demarkasiyası və sülh sazişinin imzalanması prosesini uzatmaq istəyirlər. Ermənistan beynəlxalq hüququn əleyhinə gedərək 1991-ci ildə Almatı Bəyannaməsində tanınmış sərhədləri pozmaqla yeni

şərait yaratdı. Deməli, artıq sərhədlərin sovet dövründəki kimi müəyyənləşdirilməsi məsələsi arxa plana keçə bilər, Azərbaycan bu məsələdə beynəlxalq hüquq və ənənə baxımından haqlıdır. Birincisi, çünki Ermənistan beynəlxalq hüquq pozmuşdu. İkincisi, 1991-ci ildə dövlət müstəqilliyinin bərpası haqqında Konstitusiyaya Aktında yazılıb ki, Azərbaycan Respublikası Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisidir". **Tarixçi alim Ermənistanda səslənən iddiaların hər hansı bir arquməntə söykənmədiyini və əsassız olduğunu tarixi dəlillərlə sübuta yetirdi:** "Ermənistanda söylənilən fikirlərin heç bir əsası yoxdur. Birincisi, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti 1920-ci ilin yanvar ayında de-fakto olaraq ərazisi təqribən 114 min kvadrat kilometr olmaqla Paris Sülh Konfransında tanınıb. Soruşulur: ərazisi olmayan bir dövləti Sülh Konfransına dəvət edərləmi və onu tanıyarlar? Bu ərazinin təqribən 97 min kvadrat kilometr mübahisəsiz olub. İndi isə Azərbaycan Respublikasının ərazisi 86,6 min kvadrat kilometrdir. Sual olunur: Azərbaycanın ərazisinin təqribən 10 min kvadrat kilometr haraya gedib? Ermənilər arxiv sənədlərinə baxa bilərlər. İkincisi, Azərbaycan nümayəndə heyətinin Paris Sülh Konfransında iştirakından ötrü ABŞ hökuməti o zaman üçün böyük məbləğ hesab edilən 1000 dollar vəsait verib. Bunlara dair sənədlər ABŞ arxivlərində var və kitablarımda da yazmışam.

Üçüncüsü, Ararat - Ermənistan Respublikası qurulan zaman ərazisi təqribən 9 min kvadrat kilometr olub. İndi Ermənistan Respublikasının ərazisi təqribən 29 min kvadrat kilometrdir. Soruşulur: 1918-ci il mayın 28-də elan edilən bu respublikanın təqribən 9 min kvadrat kilometr ərazisi necə təqribən 29 min kvadrat kilometr olub? Torpaq da artıb-töreyirmi?"

M.Qasımlı qeyd edib ki, Ermənistanda səslənən bu iddialar onların uydurma soyqırımı qurbanları barədə səsləndirdikləri rəqəmlərə bənzəyir: "Əvvəlcə yazırdılar ki, 350 min, 500 min, 650 min, 1 milyon erməni ölüb. İndi isə bu rəqəmi 1 milyon 500 min çatdırıblar. Belə çıxır, onların ölümləri də artıb-töreyir? Ciddi olmaq lazımdır". **Professor erməni yalanlarını alt-üst edən daha bir fakta diqqət çəkdi:** "Tanınmayan bir dövlətə yardım edilməsi məsələsi necə beynəlxalq konfransda müzakirə edilə bilər? Parisdə Azərbaycan və Gürcüstan nümayəndə heyətləri birlikdə qəbul edilib və yardım məsələsi müzakirə olunub. Antanta ölkələrindən görkəmli dövlət adamları iclasda iştirak ediblər. Bununla bağlı qərar qəbul edilib. Bu barədə də ABŞ-da arxivlərdə rəsmi sənədlər var. Beşincisi, Azərbaycanın Millətlər Cəmiyyətinə üzv qəbul edilməsi məsələsi də müzakirə edilib. Lakin bu zaman Azərbaycan sovet Rusiyası tərəfindən işğal edildiyi və dövlət müstəqilliyini itirdiyi üçün Millətlər Cəmiyyətinə üzv qəbul edilməyib. Buna dair də Millətlər Cəmiyyətinin rəsmi sənədləri var. Əsassız iddialar, gerçək tarixi saxtalaşdırmaq lazım deyildir. Tarix olduğu kimidir".

Bir zəruri əlavə: fotosunu təqdim etdiyimiz xəritə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Millətlər Liqası tərəfindən tanınmış ərazilərini əks etdirir. Hazırda bu xəritə Millətlər Liqasının arxivindədir. Göründüyü kimi, xəritə fransız dilində çap olunub. Azərbaycanın güzəştə getdiyi ərazilərdə yaradılan, ancaq heç Parisdə də tanınmayan 9 min kv.km-lik Ermənistan ərazisi də aydın görünür...

□ **Elsad Paşasoy, "Yeni Müsavat"**

2023

-cü ilin sonunda fiziki şəxslər tərəfindən Rusiyadan xarici valyuta köçürmələrinin həcmi 2022-ci ilin nəticələri ilə müqayisədə təxminən iki dəfə azalaraq 27,8 milyard dollara düşüb. Rusiya Mərkəzi Bankının rəsmi statistikasından aydın olur ki, il ərzində fiziki şəxslərin rublla transsərhəd köçürmələri 25,8 faiz artaraq 1,2 trilyon rubl təşkil edib.

Məlumatdan aydın olur ki, Ukraynada işğalçı müharibə başladıqdan sonra Rusiyadan xalis xarici valyuta köçürmələrinin həcmi 2022-ci ilin əvvəlindən kəskin artıb və 2022-ci ilin dördüncü rübündə pik həddə çatıb: oktyabr-dekabr aylarında 20,4 milyard dollar köçürülüb. Ümumilikdə, 2022-ci ilin sonuna fiziki şəxslərin xarici valyutada köçürmələrinin həcmi 54,3 milyard dollar təşkil edib. Xarici valyutada pul köçürmələrinin həcmində kəskin azalma 2023-cü ilin birinci rübündə başlayıb, ilin sonunadək davam edib.

Qeyd edək ki, Rusiya postsovet ölkələrindən olan əmək qüvvəsi üçün həmişə cəlbəedici olub: iş tapmaq imkanları geniş, əmək haqqı öz ölkələrindəkindən yüksək olduğuna görə. Ukraynadakı işğalçı müharibə başladıqdan, Qərb Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq etdikdən sonra da - 2022-ci il ərzində də postsovet ölkələrindən Şimala qazanc dalınca gedənlərin sayı azalmayıb. Bu proses yalnız ötən il - Rusiya hakimiyyəti ölkədə vətəndaşlıq alanları Ukrayna çöllərinə açıq ölümə göndərməyə başladıqdan sonra səngiməyə üz tutub. Bu sahədə yalnız Tacikistan fərqlənib - oradan Rusiyaya gedən əmək miqrantlarının sayında 4 min nəfər artım olub.

Rusiyaya qazanca gedənlərin sayının azalması reallıqda oradan postsovet məkanına pulköçürmələrinin azalmasına əsas faktor deyil. Rusiyalı ekspertlər Rusiyadan qonşu ölkələrə pul köçürmələrinin azalmasının səbəblərindən biri kimi texniki çətinlikləri göstərirlər. Məsələn, 2023-cü ilin may ayından Qazaxıstanda bank hesabı açmaq çətinləşib və yayda ilk dəfə olaraq transsərhəd əməliyyatları həyata keçirmək üçün fəal şəkildə istifadə edilən pulköçürmə sistemində - Unistream şirkətinə qarşı ABŞ sanksiyaları tətbiq edilib. Bundan dərhal sonra xarici banklar sistemlə işləməyi dayandırmağa başlayıblar. Onların arasında Gürcüstanın Georgian Bank of Georgia və TBC bankları da var.

Ekspertlərə görə, Rusiyadan pul köçürmələrinin azalmasına Qərb yurisdiksiyalarının sanksiyalardan yayınma və onların həyata keçirilməsinə nəzarəti gücləndirmək üzrə ümumi siyasəti də təsir edə bilər. Formal olaraq, sadalanan ölkələrin heç biri Qərbin sanksiya rejimlərinə əməl et-

məyə borclu deyil, lakin maliyyə institutlarının Amerika bankları ilə sıx əlaqəsi və onlara qarşı sanksiyaların riskləri səbəbindən ABŞ kimi Qərb yurisdiksiyalarının məhdudiyyətlərinə əməl etməyə məcbur olurlar.

Müharibə və sanksiyalar yeni başlayanda qonşu ölkələrə köçən Rusiya vətəndaşlarının bir hissəsinin geri qayıtması, ölkədən xarici valyuta ilə köçürmələrdə çətinliklərin yaranması da Şimal qonşudan yaxın çevrəyə pulköçürmələrinin azalmasının səbəbləri sırasındadır.

Maraqlıdır ki, ötən il Rusiyadan Qazaxıstan, Gürcüstan, Ermənistan və Qırğızıstan pul köçürmələri 2022-ci ilə müqayisədə 12 faiz azalaraq 7,7 milyard dollar təşkil edib. Bunu həmin ölkələrin mərkəzi banklarının 2024-cü ilin yanvarında dərc olunmuş məlumatları sübut edir.

Bu ölkələr arasında yalnız Ermənistana köçürmələrdə azalma deyil, artım qeydə alınıb. Belə ki, Ermənistan pul köçürmələrinin həcminə görə dörd qonşu ölkə arasında lider olub. Rusiyalılar 2023-cü ildə bu ölkəyə 3,6 milyard dollar göndərirlər (2022-ci ilə müqayisədə 15 faiz artım). İkinci yerdə Qırğızıstan olub (2,3 milyard dollar), Gürcüstan (1,5 milyard dollar, 27,2 faiz azalma) isə ilk üçlüyü qapayıb. 2023-cü ildə Rusiyadan Qazaxıstan 0,23 milyard dollar göndərilib.

Göründüyü kimi, dövlətlər arasındakı kifayət qədər soyuq münasibətlərə rəğmən, Rusiyadan Ermənistana pulköçürmələri nəinki azalmayıb, əksinə, artıb. Elə bu mərhələdə "düşmənlər" arasında ticarət döviyyəsinə də ciddi artım diqqəti cəlb edir. Belə ki, Ermənistanın Statistika İdarəsinin məlumatına əsasən, 2023-cü ildə ölkə ilə Rusiya arasında ticarət döviyyəsi 43 faiz artaraq 7 milyard 306 milyon dollara çatıb. 2022-ci ilə müqayisədə Ermənistanın ümumi xarici ticarətində Rusiyanın payı təxminən eyni səviyyədə qalıb (35,6 faizdən 35,3 faizə qədər azalıb). Ermənistandan ixrac təxminən 39 faiz artaraq 3 milyard 418 milyon dollar təşkil edib. Beləliklə, Rusiya ilə ticarətdə ixrac və idxal demək olar ki, bərabərləşib (47 faiz/53 faiz).

Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, Rusiyadan əksər qonşu ölkələrə pulköçürmələrinin azalmasının əsas səbəblərindən biri həmin ölkə banklarının ikincili sanksiyalardan çəkinərək Rusiya ilə

Rusiyadan postsovet məkanına pulköçürmələri azalıb - Ermənistana isə...

Azərbaycanın qərb və cənub bölgəsinin gəlirlərində RF-dən gələn pullar mühüm yer tutur

əməliyyatlara məhdudiyyət tətbiq etməsidir. Lakin bu qorxu nədənsə Ermənistan banklarına aid deyil. Onlar Rusiya ilə əməliyyatları davam etdirir, Rusiya şirkətləri və fiziki şəxslərinə məmnuniyyətlə xidmət göstərirlər. Halbuki ABŞ Maliyyə Nazirliyi Türkiyə, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, hətta Çin banklarına belə əməliyyatları dayandırmaq üçün təzyiq rıçaqlarını rahatlıqla tapıb. Ermənistan banklarına münasibətdə isə həmin rıçaqlar nədənsə "gücsüz" qalıb...

Azərbaycana gəlincə, 2023-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında Rusiyadan Azərbaycana fiziki şəxslər tərəfindən 829 milyon 410 min dollar pul baratları göndərilib. Azərbaycan Mərkəzi Bankına istinadən xəbər verir ki, bu göstəricinin həcmi ötən il müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2.7 dəfə və ya 1 milyard 437 milyon 926 min dollar azdır.

2023-cü il ərzində pul köçürmə sistemləri ilə banklara ümumilikdə 2 milyard 468 milyon manat daxil olub, banklardan kənara isə 616,4 milyon manat köçürülüb. 2022-ci ildə bu məbləğlər müvafiq olaraq 5 milyard 798,6 milyon manat və 1 milyard 4,4 milyon manat təşkil etmişdi. Beləliklə, ötən il pul köçürmə

sistemləri üzrə banklara daxil olan vəsait 3 milyard 330,6 milyon manat, banklardan kənara köçürülən vəsait isə 388 milyon manat azalıb. Bu isə o deməkdir ki, illik müqayisədə Azərbaycana pul köçürmələri 57,4 faiz, ölkədən xaricə köçürmələr isə 4,5 faiz azalıb.

Ötən il pul köçürmə sistemləri ilə banklara daxil olan bir ödənişin orta hesabla məbləği 526,6 manata düşüb. 2022-ci ildə orta məbləğ 915,9 manat idi.

Aydındır ki, pulköçürmələrində azalma əsasən Rusiyadan köçürmələrdəki dinamikanı qaynaqlandır. Halbuki Azərbaycandan Rusiyaya gedib əmək miqrantı kimi çalışanların sayının kəskin azaldığını söyləmək mümkün deyil. Rusiya Miqrasiya Xidmətinin məlumatına əsasən, 2017-2019-cu illərdə bu ölkəyə gəlib rəsmi əmək miqrantı kimi qeydiyyatda düşən azərbaycanlıların illik sayı 56-57 min nəfər təşkil edib. 2021-ci ildə bu göstərici 63,9 min nəfərə çatıb. 2022-ci ildə Rusiyaya iş dalınca gedib rəsmi qeydiyyatda düşən azərbaycanlıların sayında 3 faizə yaxın artım baş verib. Ukraynadakı müharibəyə cəlb olunmaq təhlükəsinə baxmayaraq, 95,1 min nəfər insan Rusiyaya gedişinin əsas səbəbi

olaraq əmək miqrasiyasını göstərərək, rəsmi əmək miqrantı kimi qeydiyyatda düşüb.

Bir çox soydaşlarımız əmək miqrantı kimi ödəniş ödəməmək üçün Rusiya vətəndaşlığı alırlar. Belə ki, 2019-cu ildə 9,5 min azərbaycanlı şimal qonşunun vətəndaşı olubsa, 2021-ci ildə bu rəqəm 30,8 min nəfərə çatıb. 2022-ci ildə vətəndaşlığın həm də hərbi mükəlləfiyyət yaratmasına baxmayaraq, 23 min azərbaycanlı Rusiya vətəndaşlığı alıb. 2023-cü ilə bağlı statistika hələ açıqlanmayıb, amma cüzi azalmanın olması gözlənilir.

Rusiyadan göndərilən pullar Azərbaycanın bir sıra bölgələrində əhalinin gəlirlərində ciddi paya malikdir. Dövlət Statistika Komitəsinin xaricdən göndərilən pul baratları daxilolmalar üzrə aparıldığı hesablamalar göstərir ki, 2022-ci ildə Qazax-Tovuz rayonu bu pulların həcminə görə birinci yerdə olub. Belə ki, son bir ildə Ağstafa, Gədəbəy, Qazax, Tovuz və Şəmkir rayonlarının sakinləri Rusiyadan adambaşına orta hesabla 13 manat pul alıblar. Yeni bu ərazidə yaşayan hər bir şəxs il ərzində Rusiya Federasiyasından orta hesabla 156 manat pul göndərilib. Müqayisə üçün qeyd edək ki,

2021-ci ildə bu rəqəm cəmi 8 manat 10 qəpik olub. Beləliklə, 60 faizdən çox artım var.

Lənkəran-Astara rayonu adambaşına orta pul köçürmələrinin ən çox olduğu ikinci iqtisadi rayondur. Astara, Cəlilabad, Lerik, Lənkəran, Masallı və Yardımlıya köçürülən aylıq pullar hər sakinə orta hesabla 12 manat 10 qəpik təşkil edib. Maraqlıdır ki, 2021-ci ildə bu rəqəm daha çox olub - 13 manat 10 qəpik.

Üçüncü yeri hər ay orta hesabla adambaşına 12 manat (2021-ci ildə bu rəqəm 8 manat 50 qəpik) daxil olan Gəncə-Daşkəsən bölgəsi tutur. Ən az "xarici" pullar Mil-Muğan iqtisadi rayonunun sakinlərinin payına düşüb. Bu rayon əhalisinin gəlirlərində pul köçürmələrinin xüsusi çəkisi cəmi 0,5 faiz təşkil edib.

Eyni göstərici üzrə ikinci ən aşağı nəticə Sumqayıt şəhərinin də daxil olduğu Abşeron-Xızı iqtisadi rayonunda qeydə alınıb. Burada xaricdən pul köçürmələri əhalinin gəlirlərinin cəmi 0,6 faizini təşkil edib.

Göründüyü kimi, şimaldan gələn pulların azalması qərb və cənub bölgəsinin əhalisi üçün kifayət mənfi təsirlərə səbəb ola bilər...

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Mifik "artsax" tarixin zibilliyinə atılsa da, erməni separatçı-revanşistlər kapitulyant ölkədə vaxtaşırı baş qaldırmağa çalışırlar. Bu da növbəti fakt - "Joxovurd" qəzetinin məlumatına görə, uydurma "artsax parlamenti"nin "deputatları" yaxın vaxtlarda "iclas" çağırmaq niyyətindədirlər. İddia olunur ki, artıq konsensus da əldə olunub və "tədbirin" vaxtı ilə bağlı müzakirələr aparılır.

"Bizə çatan məlumatlara görə, gündəlikdəki əsas məsələ, fevralın 2-də yazdığımız kimi, "parlamentin istintaq komissiyası"nın yaradılması məsələsi olacaq. 2023-cü ilin mart ayından "artsax" sakinlərinin maaşlarından tutulan məbləğlərin yığılan pensiya fonduna köçürülmədiyini, bəzi naməlum xərclərə yönəldildiyini yazmışdıq. Bununla əlaqədar deputatlar "vətəndaşlar"ın əmanətlərinin nəyə sərf edildiyini və buna görə kimin cavabdeh olduğunu öyrənmək üçün təhqiqat komissiyası yaratmaq niyyətindədirlər", - qəzet yazıb.

Aydındır ki, motivindən asılı olmayaraq, belə bir "iclas" baş tutarsa, 19 sentyabr antiterror tədbirlərindən sonra ilk dəfə olacaq və sözsüz ki, separatçı ünsürlərin Azərbaycanla qarşı açıq təxribatı sayılacaq. Eyni zamanda bu avantüraya mane olmayan Nikol Paşinyan iqtidarına konkret sual yaradacaq. Bəs hakimiyyət təxribata imkan yaradacaq mı? Şübhə yox ki, məsələdə hər hansı loyallıq ən əvvəl Paşinyan hökumətinin Azərbaycana qarşı ərazi iddiasından əl çəkmediyinin növbəti təsdiqi olacaq. Yeni ərazi bütövlüyü ilə bağlı davam edən "ikili oyun". Xatırladaq ki, İrəvan rəsmiləri Ermənistanla mifik "artsax" institutlarının saxlanması ölkənin milli təhlükəsizliyinə təhlükə olduğu barədə dəfələrlə

açıqlamalar verib. Spiker Alen Simonyan açıq surətdə qeyd edib ki, Ermənistan ərazisində dövlətə aid olmayan strukturlar fəaliyyət göstərməz. Habelə, baş nazir Nikol Paşinyan da bu tezisi inkişaf etdirir. Ümmiyyətlə, gerb, himn dəyişikliyinə zərurəti, qanunvericilikdə ərazi iddialarının qaldırılması müzakirə mövzudur. Separatçıların hərəkətlənməsi isə rəsmi İrəvanın bəyanatlarına daban-dabana ziddir. O zaman separatçıların plan və proqramı nədən ibarətdir? Bu cür toplantılar hansı məkrli niyyətdən və hədəflərdən irəliləyir?

Hüquqşünas Qulamhüseyn Əlibəyli "Yeni Müsavat"a açıqladı ki, bu toplantı ilə Azərbaycanın suverenliyinə xələl gətirilən hərəkətlərə yol verilir. Q.Əlibəyli Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünü qorumaqlı olduğunu vurğuladı. Onun sözlərinə görə, Qarabağdan gedən ermənilərin pensiya və əmanət problemlərinin həlli üçün yollar mövcuddur: "Birincisi, əgər Qarabağa gəlmək istəsələr, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etməlidirlər. Ancaq İrəvanda oturub bizim suverenliyimizə qəsd, ərazi iddiası olmamalıdır. Onlar Azərbaycan hökumətinə müraciət etməklə sosial məsələlərə baxıla bilər. Yeni qarşılıqlı razılaşma əsasında olmalıdır. Diger tərəfdən, əgər Qarabağa qayıtmırlarsa, yaşadıkları ölkənin

İrəvanda Bakıya qarşı inanılmaz təxribat - bu, onlara baha oturacaq!

Mifik "artsax"ın oyuncaq deputatları yenidən toplaşmağa hazırlaşır; bu, 19 sentyabrdan sonra separatçı ünsürlərin ilk belə provokativ yığıncağı sayılacaq - reaksiya

yan, eləcə də Qarabağdan qaçmış digər cinayətkar separatçılar, onların qondarma deputatları pula göz dikdikləri üçün toplaşırlar. Yeni pensiya, əmanət problemlərini Paşinyan hökuməti həll etməlidir. Görünür ki, separatçılar maliyyəni əldə etmək üçün yığıncaqlar keçirir. Ancaq düşünmürəm ki, Paşinyan buna imkan versin. O da bilir ki, separatçılar maliyyə səbəbindən fəallaşır". **Təhlilçi bura da siyasi məqsəd az görür, nəticəsiz olacağını düşünür:** "Prezident onlara bir daha mesaj verdi ki, Xankəndidə seçki qutusunda atılan bülleten separatçıların tabutuna vurulan son mismar idi. Eləcə də sərhəd təxribatına cavab olaraq 4 erməni terrorçunu məhv etmək göstərdik ki, bundan sonra Azərbaycana qarşı hansı addımlar atılacaqsa, bədəli ağır olacaq. Onlar da bunu gözəl dərk edirlər. Sadəcə, pul üstündə bir qovğa var və Paşinyanla separatçılar bölüşə bilmirlər".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

hökumətinə müraciət etməlidirlər. Ancaq heç birini etməyib, Ermənistan qondarma parlament yığılaraq müzakirələr aparırsa, deməli, başqa dövlətə qarşı iddia sayılır. Ona görə "mühacir hökumət" yaradılması böyük əhəmiyyət kəsb etməsə də, təxribat xarakterli hərəkətlərdir".

Q.Əlibəyli qeyd etdi ki, ermənilər bölgedən öz xoşu ilə gediblər: "Əgər "mühacir hökumət" yaradılsa, o halda, revanşizmə yol verilir. Azərbaycan hakim

dairələri buna etirazını bildirə bilər. Hər şeydən əvvəl isə Ermənistan hakimiyyəti Azərbaycanla əlaqələri normallaşdırmaq istəyirsə, bu hərəkətlərə yol verilməsinin qarşısını almalıdır".

Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədova antiterror əməliyyatından sonra Qarabağı tərk etmiş ermənilərin sosial məsələlərinin həll edilməsini gözlənilən bir proses adlandırır. Ekspert hesab edir ki, bununla Er-

mənistan dövləti məşğul olmalıdır: "Əlbəttə, 30 il bir ərazidə yaşamış insanların köçdükdən sonra müəyyən sosial məsələləri meydana çıxır. Məsələn, Ağdərənin hansısa kəndində, yaxud Xocavənddə yaşamış erməni indiki sosial dəstək istəyir. Onun kimi yüzlərlə belə erməni var. Hazırda Ermənistan hökuməti onlar üçün yataqxanalar, ictimai mənzillər ayırır. Həmçinin xaricdən maliyyə dəstəyi gözlənilir. Məncə, Şahraman-

Əgər Azərbaycan-Ermənistan sərhədində bir müddətdir davam edən atəşkəsin bu yaxınlarda pozulması Münxen Təhlükəsizlik Konfransı ilə bağlı idisə, bu, onu deməyə əsas verir ki, erməni baş naziri Nikol Paşinyan cənabları çox zəif "oyunçu"dur, çünki belə ehtimal var idi ki, sərhəddə atəşkəs rejiminin pozulması N.Paşinyana ona görə lazım idi ki, birincisi, Bakıdan Münxen siyasi əhlinə şikayət etsin, ikincisi, heç bir əngəl və mane olmadığı halda bu vaxta qədər sülh sazişini imzalamamasını onunla izah etsin ki, guya Bakı sülh yox, müharibə istəyir...

Hüseynbala SƏLİMOV

Bəs əvəzində nə baş verdi? Birincisi, Azərbaycan Prezidenti əsas Avropa liderləri ilə görüşdü, müzakirələr apardı.

Düşünürük və həm də ümid edirik ki, bu mühüm görüşlər Azərbaycan-Avropa müstəvisində son vaxtlarda yaranmış gərginliyi azaltmaq iqtidarında olacaq, çünki avropalılar onları maraqlandıran suallara Azərbaycanın birinci şəxsindən cavablar aldılar ki, bu da çox önəmli bir detaldır.

İkincisi, Azərbaycan-Ermənistan liderlərinin ikitərəfli görüşü baş tutdu və bu görüş Makronsuz-filansız, yeni Fransa prezidentinin iştirakı olmadan keçdi və bu, bir daha onu göstərdi ki, Azərbaycan özünün son bəyanatlarına sadıqdır. Yada salaq ki, rəsmi Bakı bu yaxınlarda bəyan et-

Nikol Paşinyan niyə zəif "oyunçu"dur?..

mişdi ki, onun yağışdan sonra göbələk kimi artan vəsaitçilərə qəti ehtiyacı yoxdur, Bakı və İrəvan onların iştirakı olmadan da anlaşıblar.

Təəssüf ki, görüşdə nələrin müzakirə olunması bizə bəlli deyil. Məlum olanı budur ki, İrəvanın son bəhanəsi konstitusiyaya və müstəqillik aktına düzəliş etməkdir. Amma burada da bəzi məqamlar var. Birincisi, bilinmir ki, Paşinyan və komandası bu məsələdə nə qədər qətiyyətli və israrlıdır? İlk baxışda belə təəssürat yaranır ki, İrəvan sülh sazişini imzalamamaq üçün və yaxud da bu prosesi uzatmaq üçün yaxşı bəhanə tapıb. Bir tərəfdən də məsələ ciddidir, çünki nə vaxtsa imzalanacaq sülh sazişinin eti-

barlılığı və dayanıqlığı bununla bağlıdır. Diger tərəfdən isə, cəmiyyətin bu məsələyə dəqiq münasibəti bəlli deyildir.

Biz bu sətirləri yazanda belə xəbərlər deyilirdi ki, guya erməni müxalifəti fevralın 20-də böyük mitinglərə hazırlaşır. Ən maraqlısı budur ki, mitinqin məqsədi N.Paşinyanın qərbpərəst siyasətinə etiraz etmək və ona son qoymaqdır. Bu nə deməkdir? Yoxsa Rusiya Paşinyana qarşı qəti hücum keçir?

Hələ ki tam məlum deyil, amma o da var ki, erməni baş nazirin əsas opponentləri məhz rusiyanömlü müxalifətdir...

Bir sözlə, görək, nə olur? Bizim proqnozumuza

gəldikdə, düşünürük ki, rusiyanömlü müxalifətin daxilə revanş götürməsi üçün hələ həlledici məqam yetişməyibdir. Həm də burada başqa məqam da var. Kremlə də belə hesab edirlər ki, Ermənistanın son vaxtlarda yürütdüyü qərbpərəst siyasət yalnız Nikol Paşinyanla bağlıdır. Belədir mi? Bizə elə gəlir ki, yox, çünki İrəvanı bu vaxta qədər Rusiyanın orbitində saxlayan ən əsas məsələ keçmiş Dağlıq Qarabağ problemi idi. O, artıq yoxdur, üstəlik, nəinki erməni ordusu, hətta erməni əhalisi də otuz ildən sonra keçmiş Dağlıq Qarabağdan, necə deyirlər, dabanlarına tüpürüb qaçdılar. Odur ki, daha

Rusiya onlara lazım deyil...

Əlbəttə, İrəvanın Qərbə istiqamət götürməsində Nikol Paşinyanın da rolu var və biz bunu tamamilə inkar etmirik. Amma belə olduğu təqdirdə erməni baş nazirin Qərb siyasi kampaniyasının nə ilə bitəcəyini proqnozlaşdırmaq elə də asan məsələ deyil, çünki Nikol elə də mahir siyasi "oyunçu" deyil. Biz daim qeyd edirik ki, erməni cəmiyyəti Nikola bu vaxta qədər ona görə dözüb ki, o, daha müharibə istəmir. Nikol isə qətiyyət göstərərək Bakı ilə sülh sazişini imzalamır, ölkəsinin regional siyasətini kardinal şəkildə dəyişməyə tələsmir və əgər belə davam etsə, o, gec-tez bunun da bədəlini ödəyəcək...

ABŞ ötən il 1 mlrd. dollar dəyərində Rusiya yanacağı alıb

ABŞ ötən il 1 milyard dollar dəyərində Rusiya mənşəli yanacaq alıb.

APA xəbər verir ki, bu barədə CNN Enerji Və Təmiz Hava Araşdırmaları Mərkəzinin (CREA) təhlillərinə istinadən məlumat yayıb.

Bildirilib ki, Rusiya nefti ABŞ-a dolayı yollarla - Hindistanda saflaşdırıldıqdan sonra daxil olub. ABŞ-ın Rusiya mənşəli yanacaq üçün köçürmələrinin qanuni yollarla baş tutduğu qeyd olunub.

Məlumatla görə, ötən il Rusiya Hindistana ümumilikdə rekord 37 milyard dollar dəyərində xam neft ixrac edib ki, bu da Ukraynada müharibənin başlamasından əvvəlki dövrlə müqayisədə 13 dəfə çoxdur.

İsrail Braziliya prezidentini “persona non-grata” elan etdi

İsrail Braziliya prezidenti Lula da Silvanı “persona non-grata” elan edib.

APA “Haaretz”ə istinadən xəbər verir ki, bu barədə ölkənin xarici işlər naziri bildirib.

Nazir bunun Braziliya liderinin Qəzza zolağında müharibəni Holokostla müqayisə etdiyi üçün atıldığını deyib.

Braziliya lideri bu yaxınlarda Qəzza zolağında baş verənlərin soyqırımı olduğunu bildirib və bunu Hitlerin yəhudilərə qarşı vəhşiliyi ilə müqayisə edib.

Bu gün İrəvanda radikal müxalifət yenidən etiraz mitinglərinə başlayır. Həm də, deyəsən, bu dəfə daha böyük əzm və ümidlə. Əsas tələb isə dəyişməyib: Paşinyan komandası hakimiyyəti qeyd-şərtsiz getməlidir.

“Əgər Paşinyan öz xoşu ilə gedərsə, biz onun və ailəsinin təhlükəsizliyinə zəmanət veririk”.

Bunu Ermənistanın keçmiş baş naziri, “Birlikdə” hərəkatının üzvü Qrant Baqratyan deyib. O qeyd edib ki, bu günə - fevralın 20-nə təyin olunan mitinq hər kəsə açıqdır. “Bir çoxları artıq qoşulub. Bir çox siyasi qüvvələrlə, o cümlədən “artsax parlamenti”ndə təmsil olunan üç qüvvə ilə ciddi iş aparılıb”, - deyərək iddia edib.

Belə görünür ki, “Qarabağ klanı” da fürsət gözləyir və hakimiyyətə qayıtmaq üçün həm də rus süngülərinə ümid edir. Təsədüfi deyil ki, bugünlərdə Rusiyanın

hakim “Vahid Rusiya” partiyasının Moskvada təşkil etdiyi “Müstəmləkəçiliyə qarşı: millətlərin azadlığı uğrunda” adlı təsis qurultayına Ermənistandan hakim “Mülki Müqavilə” partiyasını yox, Xocalı canisi Serj Sərkisyanın sədri olduğu radikal müxalifətçi Ermənistan Respublika Partiyası dəvət edilib. Ermənistan nümayəndə heyəti tamamilə rusiyayönlü şəxslərdən - Eduard Şarmazanov, Hayk Mamicanyan və Anna Mkrtçyandən ibarət olub.

Qəribədir, deyilmi? Yeni Moskva bununla açıq şəkildə göstərir ki, Ermənistanda hələ də rusiyyayönlü qüvvələrə arxalanır. Təbii ki, bu, ən

“Miting müxalifəti”nin son patronu - İrəvan bu gün qarışa bilər

Politoloq: “Paşinyan hakimiyyətinin rusofob siyasətinə baxmayaraq, Rusiya Ermənistandan çıxmaq fikrində deyil, ona görə də...”

əvvəl Paşinyana mesajdır.

Maraqlıdır ki, artıq Sərkisyan da “xortlamağa” başlayıb, ölkə daxilində özünü fəal şəkildə təbliğ edir.

Axırıncı cəhd, sonuncu patron... Radikal-revanşist müxalifətin iqtidar əleyhinə bu dəfə konstitusiyaya dəyişikliyi bəhanəsi və Rusiyanın açıq dəstəyi də daxil olmaqla, öz ətrafına daha çox etirazçı toplamaq şansı necədir? Ermənistan qarışa bilərmi? Moskva həqiqətənmi Nikolla bağlı “düyməyə” basıb?

Deputat Azər Badamov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Ermənistanda radikal müxalifət yenidən xalq meydanlarına çıxartmağa və Paşinyan hakimiyyətini devirməyə çalışır: “Xüsusilə radikal müxalifət son vaxtlar Ermənistan hakimiyyətinin konstitusiyada dəyişikliklərin edilməsi ilə bağlı səsləndirdikləri açıqlamalardan sonra bu mövzudan daha çox istifadə edir və çalışır ki, hakimiyyətə qarşı narazı olanların sayı çoxalsın. Paşinyan hakimiyyəti Rusiyadan uzaqlaşmağa və Qərbdən inteqrasiya olunmağa çalışır. Ona görə Qarabağdakı məğlubiyyətinə görə də Rusiyanı günahlandırır və Rusiyanın təmsil olunduğu təşkilatlardan uzaqlaşmağa çalışır. O cümlədən son vaxtlar Rusiyaya qarşı açıqlamaların verilməsi də adi hal alıb. Paşinyan hakimiyyətinin qərbyönlü olması

Rusiya tərəfindən qəbul olunmur. Rusiya Ermənistanda tarixən mövcud olmuş və bu gün də iqtisadiyyatını idarə edir və sərhədlərin təhlükəsizliyini qoruyur. Paşinyan hakimiyyətinin rusofob siyasətinə baxmayaraq, Rusiya Ermənistandan çıxmaq fikrində deyil. Ona görə də Rusiyanın hakim “Vahid Rusiya” partiyasının Moskvada təşkil etdiyi “Müstəmləkəçiliyə qarşı: millətlərin azadlığı uğrunda” adlı təsis qurultayına da Ermənistanın iqtidar partiyasını yox, müxalifətin nümayəndələrini dəvət edib. Moskvaya dəvət olunmuş xüsusi tapşırıqların verildiyini hesab edirəm. Xüsusilə Qarabağ klanının rəhbəri adlandırılan Serj Sərkisyanın xüsusi aktivliyini görürük. Amma onların bütün cəhdlərinin nəticəsiz olacağını hesab edirəm. Ermənistan ictimaiyyətində radikal müxalifətə və xüsusilə Qarabağ klanına qarşı bir nifrət var. Düzdür, etiraz aksiyalarına müəyyən qədər insanların qoşulacağı gözləniləndir. Amma bunun kütləvi hal alacağına inanmıram”.

Keçmiş deputat, siyasi şərhçi Sona Əliyevanın fikrincə, Ermənistanda keçiriləcək mitinqin əsas səbəblərindən biri Paşinyanın Qərbə səfəri, orada keçirdiyi görüşlərdir: “Nikol Vovayevič bu görüşlərlə Kremlə mesaj verdi ki, öz problemlərinin həllini Qərb

vasitəsilə həl etmək istəyir. İrəvan Bakı ilə sülh müqaviləsinin bağlanması da əsas vasitəçi kimi Qərb qütbünü götürür. Ona görə də Kreml Ermənistan siyasətindəki bütün “irili-xırdalı” fəqrlərdən son həmlə kimi istifadə etməyə çalışır. Doğrudur, Moskva budəfəki mitinqlərlə ciddi nəyəsə nail ola bilməyəcək. Amma Qərbə və İrəvana “mən hələ buradayam, getmək fikrim də yoxdur” - ismarığını göndərəcək. Yayılan məlumatlara görə, mitinqin maliyyə məsələsini də biznesmen siyasətçi Qaqik Çarukyan və keçmiş prezident Serj Sərkisyanın kürəkəni Eduard Şarmazanov öz üzərinə götürüb. Üstəlik, mitinqin əsas tezisləri də yenidən redaktə olunmuş formada birbaşa Kremldən gəlir. Bu mitinqdən sonra Rusiyanın Ermənistana basqıları daha da artacaq. Ehtimal ki, Qarabağın dağlıq hissəsindəki rusiyalı sülhməramlılar da Rusiyaya yox, Ermənistan üz tutacaq. Yəni Kreml Ermənistanda qalmaq üçün bütün mümkün resurslarını səfərbər edəcək. Bundan başqa, Ermənistan ordusu hələ də rusmeylli zabitlərdən tam təmizlənməyib. Budəfəki mitinqlərin davamı olaraq cəbhədə də müəyyən təxribatlara əl atılacaq. Təbii ki, Rusiya Ermənistan-Azərbaycan sərhədində təxribatlara qol qoymaqla Qərbə və onun Cənubi Qafqazdakı havadarına qulaqburması verməyi düşünür. Bütün

bu rəsmi Bakıya həm diplomatik, həm də hərbi müstəvidə əlavə üstünlüklər qazandıra bilər”.

Politoloq Fuad Heydər isə hesab edir ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh danışıqlarının gətirdiyi bir zamanda hər vəchlə buna mane olmaq istəyən qüvvələr görünür:

“Burada əsas məqsəd yekun sülh sənədinə imza atılmaması, iki ölkə arasındakı münaqişəyə son qoyulmamasıdır. Ona görə də xüsusilə də Rusiyaya bağlı olan həmin radikal müxalifət adlanan kəsim Paşinyana bu və ya digər şəkildə təsir etmək niyyətindədir. Sülhün əsas şərtlərindən biri də Ermənistanın konstitusiyaya dəyişikliyinə gəlməsidir. Lakin belə olduğu təqdirdə həmin ermənilərin özləri üçün uydurduğu yalan hekayələr də bitmiş olacaq. Ona görə də hazırda kilə ilə Paşinyan arasında da çox ciddi mübarizə gedir.

Mitinglə bağlı məsələyə gəlincə isə düşünürəm ki, Sərkisyan və ya Köçeryan ciddi kütlə toplaya bilsin. Çünki həmin şəxslər Ermənistan cəmiyyətinin ictimai-siyasi həyatında vurulmuş kartdan başqa bir şey deyillər. O nöqtəyi-nəzərdən də demək olar ki, Paşinyana qarşı hazırkı müxalifət heç bir ciddi nəticə əldə edə bilməyəcək.

Bütün bunların fonunda Ermənistanla Azərbaycan arasında hazırkı şərtlər daxilində sülh müqaviləsinin imzalanması belə təəssüf ki, hələ də hər şeyin bitdiyini göstərmir. Çünki ortada hələ ciddi maneələr var. Kimsə bizə təminat verə bilməz ki, sülh müqaviləsinin sabahı sərhəddə hər hansı təxribatla üzləşməyəcəyik. Məsələn, Zəngilanda baş verən hadisə zamanı Paşinyan həmin terrorçu təşkilatla kommunikasiyalarının olmamasını söylədi. O zaman belə çıxır ki, hazırda Ermənistan sərhədlərini terrorçular qoruyur? Bu isə bizə həm də əsas verir ki, beynəlxalq hüquq da əldə rəhbər tutaraq bəzi addımları atmaq. Lakin biz bunu istəmirik. Bölgəyə sülhün gəlməsinin, kommunikasiya xətlərinin açılmasının tərəfdarıyıq. Bunun üçün də sonuna qədər mübarizə aparacağıq”.

Q Cavanşir ABBASLI, “Yeni Müsavat”

Fevralın 17-də Xəzər dənizində gün ərzində üç dəfə ard-arda zəlzələ olub. Bu barədə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzindən bildirilib.

Birinci dəfə zəlzələnin gücü 3.4, ikinci dəfə 3.2, üçüncü dəfə isə 3,3 maqnitudada olub. Zəlzələ ocağı 11 kilometr dərinlikdə yerləşib. Bəs ard-arda zəlzələlər böyük təkanların xəbərcisidir? İndiyədək belə hallar olubmu? Qeyd etmək yerinə düşər ki, 2024-cü ildə güclü və hiss olunan zəlzələlərin baş verəcəyi barədə proqnozlar verilir. Seysmoloqlar Azərbaycanda və dünyada mövcud olan seysmoaktiv regionlar, ərazilər, eləcə də bir neçə illər aktiv olmayan seysmik ocaqların ayrılacağını bildirirlər. Hətta vulkanların da püskürəcəyini deyirlər.

Mövzu ilə bağlı **Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin direktoru Qurban**

o demək deyil ki, Xəzərdə, yaxud hansısa bölgədə seysmogen bölgədə güclü, dağıdıcı olsun. İl boyu hiss olunan zəlzələlər barədə də məlumat veririk. Respublika ərazisi üçün yaxın zamanlarda güclü zəlzələ ehtimalı yoxdur.

- Həm yerli, həm də xarici seysmoloqlar 2024-cü il zəlzələ ili adlandırırlar. Dünyada və Azərbaycanda güclü zəlzələlərin olacağı qaçılmazdır...

- Respublika ərazisində tek seysmologiya sahəsində, ayrı istiqamətlər üzrə araşdırmaları kompleks şəkildə aparırıq. Bunu Respublika Seysmologiya Mərkəzi aparır. Kim nə deyirsə, fəla baxan kimi danışır. Olacaq deyirlər. Hansı tədqiqatın nəticəsinə əsasən deyirlər, bunu əsaslandırırsınlar. Olanda deyəcəklər filankəs demişdi, olmayanda yada düşməyəcək. Xahiş edirəm, elə şeyiylərə inanmaq lazım deyil. Ötən il türkiyəli alim deyirdi ki, İstan-

Xəzərdə ard-arda təkanlar - böyük zəlzələnin xəbərcisidirmi...

“Dəniz kənarında tikilən binalar təhlükədədir, çünki...” - baş seysmoloqdan ilginclik açıqlamalar

zəlzələlərin əksəriyyəti əsasən Xəzərdə müşahidə edilib. Ümumiyyətlə, yeraltı təkanların çoxalması səbəbindən Xəzərin daxilində dəyişikliklərin baş verdiyi deyilir. Bu, nə dərəcədə təhlükəlidir? Eyni zamanda bu amil Xəzərdə sunami olma ehtimalını artırır mı?

araşdırma aparmışdıq, onda aydın oldu ki, zəlzələnin yaratdığı dalğa maksimum 50-70 santimetr ola bilər. Ancaq burada küləyin təsirindən 10 metrə kimi dalğa emələ gəlir. Onun da heç bir təsiri olmur ki, sahil boyu əraziləri yuyub aparsın.

- Bəlkə sizin də nə vaxtsa yolunuz düşüb, Novxanı-

Qanunsuz icarəyə və mülkiyyətə verilən bələdiyyə torpaqlarının sahəsi açıqlandı

Deputat: “Dotasiya və subvensiyaları bəzən eyni bələdiyyələr alır, bu, problemdir”

Kəçən il ümumilikdə 14 607 ha torpaq sahəsinin qanunsuz ayrılması barədə bələdiyyə aktlarının ləğv edilməsi ilə bağlı nazirlik tərəfindən bələdiyyələrə təklif və ya məhkəmələrə iddialar verilib.

APA xəbər verir ki, bu, Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin iclasında müzakirəyə çıxarılan “Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın illik məruzəsi”ndə əksini tapıb.

Qeyd edilib ki, nəticədə 14091 ha torpaq sahəsinin icarəyə, 193 ha torpaq sahəsinin mülkiyyətə verilməsi haqqında qanunsuz qərarlar ləğv edilib. Bütövlükdə 14284 ha torpaq sahəsinin bələdiyyə mülkiyyətinə və ya sahibinə qaytarılması təmin edilib. 323 ha torpaq sahəsi ilə bağlı mübahisələr isə məhkəmələrin icraatındadır.

Eyni zamanda qanunsuz ayrılmış 8405 ha öyrüş sahəsi bələdiyyələrin sahibliyinə qaytarılıb.

“Dotasiya və subvensiyaları bəzən eyni bələdiyyələr alır, bu, problemdir”. Bunu Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin dünən keçirilən iclasında “Bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarəti həyata keçirən orqanın illik məruzəsi”nin müzakirəsi zamanı komitənin sədri Siyavuş Novruzov deyib.

“Biz heç dotasiya və subvensiya verilmə layihəsini də görmürük. Belə fikir yaranır ki, bəzi bələdiyyə həmişə pul alır, amma bəziləri heç almır. Bu, Məliyyə Nazirliyinin səlahiyyətindədir. Bu məsələyə birlikdə baxmaq lazımdır. Layihələrə baxmaq və hansı bələdiyyənin layihəsi maraqlıdırsa, ona dotasiya, subvensiya vermək lazımdır”, - deyər Siyavuş Novruzov qeyd edib.

Deputat Aqil Məmmədov bildirib ki, bələdiyyələrin elektron xəritənin hazırlanması işini sürətləndirmək lazımdır: “Bu olmayanda bir çox problemlər çıxır. Bələdiyyələrin dövlətdən asılılıq məsələsi də aradan götürülməlidir. Bizim özü-özünü maliyyələşdirən bələdiyyələrimiz mövcuddurmu? Sərbəst şəkildə dövlət dotasiyası olmadan özlərini idarə etmək imkanı olan bələdiyyə varmı? Bu, məruzədə öz əksini tapmalıdır. Öz-özünü maliyyələşdirə bilməyən bələdiyyələr birləşdirilməlidir. Bələdiyyə üzvlərinin sayının azaldılması da müzakirə edilib baxıla bilər. Bələdiyyə öz-özünü maliyyələşdirə bilmir, amma park, qəbiristanlıq abadlaşdırır. Bələdiyyə özünü asılılıqdan azad etməlidir, istehsalatla məşğul olmalıdır. Bu gün torpaqlarımız azad olunub, orada ilk dəfə bələdiyyə seçkiləri keçiriləcək. Bu sahədə problemlərlə bağlı diqlmələrə ehtiyac var”.

Yetirmişli “Yeni Məsavat”ın əməkdaşının bu və digər suallarını cavablandırır?

- Qurban müəllim, Xəzərdə bundan əvvəl də zəlzələlər baş vermişdi. Bu ay da ard-arda zəlzələlər oldu, bu, böyük təkanların xəbərcisidir?

- Biz üç təkanın məlumatını verdik. Onların da maqnitudası 3-dən yuxarıdır. Biz bu məlumatları üzv olduğumuz beynəlxalq qurumlara da ötürürük. Sütka ərzində Xəzərdə qırılma boyu 3-dən əlavə 11 təkan olub. Onlar da zəif olduğuna görə (1.2, 0.8) o demək deyil ki, güclü zəlzələ törətsin. Əksinə, xırda parçalanma gedir, enerji boşalması kifayət qədər ayrılır, bu ona dəlalat edir ki, dağıdıcı zəlzələ ehtimalı yoxdur. Zəif təkanlar həmişə var. Respublika ərazisində bir sutka ərzində 17-dən bu gün səhərə (red:19 fevral) kimi respublika ərazisində 53 təkan olub. Onun 11-i Xəzərdə, Gəncədə, Talış 6-7, Şamaxı zonasında baş verib. Maqnitudası ikidən yuxarı deyil. Bu

bulda güclü dağıdıcı zəlzələ olacaq. İstanbulu tərk edərim, deyirdi. Üstündən bir il keçdi. İstanbulun 20 milyonluq əhalisi çamadanını götürüb harada oturmalydı?!

- Qurban müəllim, amma demək olmaz ki, proqnozlar tam özünü doğrultmadı. Elə 2024-cü il daxil olar-olmaz Yaponiyada və ona yaxın ölkədə dağıdıcı zəlzələlər baş verdi, xeyli insan həyatını itirdi...

- Çox gözəl buyurdunuz. Yaponiya zəlzələlər ölkəsidir. Yaponiya seysmologiya sahəsində inkişaf etmiş ölkədir. Çünki zəlzələlər ölkəsi olduğuna görə təcrübəsi də çoxdur. Mən demirəm ki, dünyanın heç bir ölkəsində qısamüddətli proqnozlar yoxdur. Amma əgər onlar bilirdisə, heç olmasa bir həftə qabaq xəbərdarlıq edərdilər ki, dəniz kənarından maşınları yığışdırın, sunami aparacaq. Heç olmasa bunu deyərldilər. Sahildə olan bütün nə vardısı, hamısı okeana töküldü.

- Sunamilərdən söz düşmüşkən, son dövrlər hiss olunan (4-5 bal gücündə)

- Ümumiyyətlə, Xəzər dənizində potensial gücə malik zəlzələ ocaqları var. Xəzərin cənubundan tutmuş, düz onun şimalına qədər. Oradan qırılmalar keçir, Maxaçkala-Krasnovodsda (Türkmənbaşı) bu qırılmalar var, onlar aktivdir, bundan başqa Böyük Qafqazda da qırılmalar var, bunların hamısı aktivdir. Xəzərdə potensial gücə malik zəlzələ ocaqları var. Çox uzağa getməyək. 2000-ci ildə 6.2 maqnitudalı zəlzələ zamanı sahil yanı yaşayış məntəqəsində sunami xarakterli nə isə emələ gətirdimi, yaxud dalğa oldumu? Əksinə. Proqnoz verilir ki, dənizdə küləyin təsirindən dalğanın hündürlüyü 4 metrə çatacaq. Sahilqırağı dalğaları da müşahidə edirik. Xəzər qapalı bir hövzə olduğuna görə sunami olma ehtimalı yoxdur. Yaponiya və güclü zəlzələ olan ölkələr ki var, orada sunaminin yaranması mümkündür. Amma Xəzərdə sunami heç vaxt ola bilməz. Biz o vaxt rusiyalı alimlərlə

dan Sumqayıta gedən yolda, dənizlə üzbəüz ərazidə yeni çoxmərtəbəli evlər tikilir. Nəzərə alsaq ki, zaman-zaman dənizdə qararma-çökilmələr olur. Gələcəkdə bu binaların suyun altında qalma ehtimalı nə dərəcədə realdır?

- Bilirsiniz, riskin hesablanması tamam başqa məsələdir. Düzdür, hazırda Xəzərdə çəkilmə gedir. Yeni suyun səviyyəsi aşağı düşür. Yəni suyun gəlişə, müəyyən dövrdə metrə yarımdan çox qalxmışdı. İndi nə qədər düşüb, deyə bilməyəcəyəm, çünki dəyişikliklərlə biz məşğul deyilik. Xəzərin səviyyəsinin ölçmələrini başqa qurum həyata keçirir. Amma o, suyun artımı deyil, Xəzərin dibində gedən geodinamik prosesdir. Onun dibinin qalxmasıdır. O vaxt sahilyanı yaşayış məntəqələri, restoranlar var idi, onları dəniz suyu yuyub aparmışdı, yalnız dirəkləri qalmışdı. Yəni bu o demək deyil ki, su çəkilib, Xəzərə doğru irəliləməliyəm. Su axan yerdən bir də axır. Xəzərin dibində gedən seysmotektonik proseslər var, qalxması,

dibinin çökməsi var. Bundan başqa, Xəzərə tökülən suları da nəzərə almaq lazımdır ki, o çayların bəziləri məcralarını dəyişiblər, qarşısını kəsiblər. Ən çox Volqa hesabına Xəzərə su gəlir. Bunlar hamısı nəzərə alınmalıdır. O demək deyil ki, iyirmi ildə heç nə olmayıb, bundan da sonra heç nə olmayacaq. Bəli, ehtiyat et-

mək lazımdır, suyun içində ev tikilməsinin tələffüdü deyiləm. Dənizdən 5-10 metr kənarda restoran açmaq da doğru deyil. Yadımdadır ki, Ulu öndər sərəncam vermişdi ki, dənizdən 150 metr kənarda olsun bütün tikililər. Bunlara əməl edilməlidir.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
“Yeni Məsavat”

Bayden rus jurnalistə müsahibə verəcəkmi? - Putinin məqsədi nədir...

Ekspert: "Bu, daha çox Baydenin mənfi obrazını nümayiş etdirməyə hesablanıb"

"Rossiya Segodnya" media qrupunun baş direktoru Dmitri Kiselyov ABŞ prezidenti Co Baydendən müsahibə almaq üçün Ağ Evə müraciət edib.

Musavat.com Rusiya mediasına istinadla xəbər verir ki, Kiselyovun sözlərinə görə, Rusiya ilə ABŞ arasında dialoq yoxdur və Rusiya lideri Vladimir Putin Amerika auditoriyası üçün müsahibəyə razılıq verməklə nümunə göstərilib.

Məktubda deyilir: "Biz prezident Baydenin beynəlxalq vəziyyəti sabitləşdirmək, etimadı bərpa etmək, ABŞ və Rusiya arasında münasibətləri yeniləmək barədə fikirlərini eşitmək fürsətini yüksək qiymətləndiririk".

Bildirilir ki, agentlik Baydenlə müsahibəni xarici dillərə tərcümə etməyə və media qruplarının platformalarında yaymağa hazırdır.

Xatırladaq ki, prezident Vladimir Putinin amerikalı jurnalist Taker Karlsona müsahibəsi fevralın 9-na keçən gecə dərc olunub. Bu, jurnalistin saytında və onun X hesabında dərc edilib. Bir neçə saat ərzində video on milyonlarla baxış toplayıb və Putin və Karlson sosial şəbəkələrdə ən çox adıçəkilən şəxslər olub.

Aydındır ki, Baydenlə müsahibə təşəbbüsü Kremldə oturanlara məxsusdur. Kiselyov bu məsələdə qərar verə bilməz. Hətta onu dərhal onu xarici agent elan edib cəzalandırırlar. Görünən həm də budur ki, Putin həqiqətən müharibənin uzanmasından ehtiyatlanır və ABŞ-la anlaşma yolları axtırır.

Digər yandan, müsahibə təşəbbüsünün dissident A. Navalninin ölümü və rusların Avdeyevkanı nəzarətə götürməsindən dərhal sonra ortaya atılması da diqqət çəkir. Moskva müsahibə ilə konkret hansı məqsədlər güdür?

Bəs yaddaş problemi yaşayan Bayden rus jurnalisti, Putinin adamını qəbul edəcəkmi? Putin qədər cəsarət yiyəsi, onun qədər demokrat ola biləcəkmi?

Təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert İlham İsmayıl "Yeni Müsavat"a deyib ki, rusiyalı jurnalistin Baydenə müraciətinin bir neçə məqsədi var: "Baydenin səhhəti onun müsahibə etmək imkanlarını məhdudlaşdırır. Baydenin səhhəti ilə bağlı fikirləri qarışıqdır. Bu onun Altsheymer xəstəliyi ilə əlaqədardır. Müəyyən mənada yaddaşsızlığı var. Dmitri Kiselyovun verilişlərində hər dəfə onun təyyarənin trapında yıxılmasını, fikirlərini qarışdırmasını göstərir. Müsahibə istəməklə daha çox Baydenin qabiliyyətsizliyini, xəstə vəziyyətini göstərmək istəyirlər. Bayden Putin kimi yarım saat tarix danışmayacaq. Onun toxunacağı mövzu beynəlxalq hüquq ola bilər. Hesab edirik ki, bu müsahibə istəyi daha çox Baydenin mənfi obrazını nümayiş etdirməyə hesablanıb".

İlham İsmayıl deyir ki, Bayden rusiyalı jurnalistə müsahibə verməyə, bundan da istifadə ediləcək: "Baydenin bir jurnalistin qarşısına çıxıb suallara cavab verə bilmədi fikri tirajlanacaq. Hətta Bayden qorxdı müsahibə vermədi fikrini formalaşdırmağa başlayacaqlar".

İlham İsmayıl deyib ki, müsahibə təşəbbüsü xoşməramlı niyyətdən yaranmayıb: "Rusiyanın addımları Ukrayna ilə münasibətləri sülh yolu ilə deyil, zorakılıqla çözmək planlarını göstərir. Müsahibə də ABŞ prezidentinin Ukrayna mövzusunda mövqeyini öyrənmək deyil, daha çox Baydenin yaddaşsızlığını, gülüməli, mənfi obrazını formalaşdırmaq üçündür. Əgər ABŞ rəhbərliyinin mövqeyini öyrənmək istəyirlərsə, ABŞ dövlət katibi Entoni Blinkenlə müsahibə edə bilərlər".

■ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Son dövrlər ermənilərin Qarabağa qayıtması ilə bağlı müzakirələr aparılsa da, bu məsələ ilə bağlı səngimə müşahidə edilir. Azərbaycan hakimiyyəti ölkə vətəndaşlığını qəbul etmək istəyən Qarabağ erməniləri üçün qapıların açıq olduğunu bəyan edib. Azərbaycan qanunlarını qəbul edən və xalqımıza qarşı cinayətlərdə iştirak etməmiş ermənilər sərbəst şəkildə geri qayıda bilərlər.

Ermənilərin geri qayıtması mümkündürmü? Revanşist erməni qüvvələr bundan necəsə yararlana biləcəklərimi?

Politoloq Zaur Məmmədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, onların geri qayıtmasının Azərbaycan üçün elə bir ciddi problemi yoxdur: "Amma

mi dinimiz bilinmir, islamdır, yoxsa xristiandır və s. Ermənilər öz dinlərinə, kilsələrinə bağlı bir millətdir. Bunlar sabah gələcəklər, deyəcəklər ki, biz azsaylı xristian xalqıyıq. Bizim dinimizi mütləq qeyd edin. Biz öz xristian kimliyimizi qoruyub saxlayacağıq və bundan istifadə edərək qutsal dəyərlərimizi

edildi. Daha sonra mən heç vaxt istəməzdim ki, ermənilər Azərbaycanın elm və təhsili ilə bağlı tədqiqat aparsınlar, Azərbaycanın tarixi, dilindən dərs desinlər. İngilislərlə fransızlar 100 illik müharibə etdilər, hələ də bir-birlərinə qarşı kin qalıb. Dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrində belə münasibət qalıbsa, kim təminat ve-

Ermənilərin "geri qayıtması" məsələsi başqa məcraya keçir: hansı təhlükələr var? - rəy

Politoloq: "Yenidən eyni səhvləri etməməliyik"

Hökumət hətta erməni sakinlərin qeydiyyatı alınması üçün portal da yaratdı. Bununla belə, Avropanın bir çox təşkilatları ermənilərin Qarabağa qayıdışı üçün Azərbaycana cidd-cəhdle təzyiqlər edir, erməni kilsəsi davamlı olaraq revanşizmlə bağlı bəyanatlar verirlər. Sosial şəbəkələrin erməni seqmentində ermənilərin Qarabağa, Xankəndinə qayıdışı üçün petisiya hazırlanması ilə bağlı çağırışlar edilir. Bir müddət əvvəl isə Ermənistan müxalifəti Vazgen Manukyanın başçılığı ilə Milli Komitə formalaşdırılıb. Vazgen Manukyan Qarabağa ermənilərin qayıtmasının BMT mandatı və beynəlxalq missiya tərkibində həyata keçirilməsini şərt kimi irəli sürüb. Hətta Ermənistan müxalifəti və iqtidarın da ermənilərin Qarabağa qayıtması üçün yekdil mövqeyə malik olduğu deyilir.

"Moskva və Bakı arasında Rusiya sülhməramlılarının Qarabağda qalması və ora erməni əhalisinin qaytarılması məsələsi ilə bağlı yeni müzakirələr planlaşdırılır". Bu barədə fevralın 14-də Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova brifinqdə bildirib. "Rusiya sülhməramlı kontingentinin fəaliyyəti ilə bağlı növbəti Rusiya-Azərbaycan təmaslarına hazırlıq davam edir. Bizim bu sahədə dialoqumuz müntəzəm və konstruktiv xarakter daşıyır. Müzakirə olunan məsələlər arasında erməni əhalisinin hüquqlarının və təhlükəsizliyinin lazımi səviyyədə təmin olunmaqla Qarabağa qaytarılması, birgə patrulların təşkili, mədəni, tarixi və dini irs abidələrinin mühafizəsi yer alır", - diplomat əlavə edib.

müəyyən şərtlər var ki, kaş ki onunla bağlı dövlətimiz müəyyən addımlar atsın. Birincisi, Azərbaycanın şəxsiyyət vəsiqəsi haqqında qanunvericilik dəyişilməlidir. Bizim şəxsiyyət vəsiqəmizdə milliyyət yazılır. Yalnız azərbaycanlı yazılır. Milliyyət deyilsə, ermənilər bura gələndən sonra şəxsiyyət vəsiqələrində azərbaycanlı yazılacaq. Onda bilinməyəcək ki, bunlar azərbaycanlıdır, yoxsa ermənidir. Yaxşı olardı ki, qanunvericilikdə dəyişiklik olsun, erməni olduqları bilin-sin. Sabah mən də öz torpağıma qayıdacam, onlar da qayıdacaqlar və mən bilməyəcəyəm ki, bunlar kimdir. Qalıb gələk də, zaman-zaman onların xisləti üzə çıxır. Biz bilməliyik ki, bunların milliyyəti nədir. Bundan sonra onların yaşaması üçün şəraitin yaradılması problem deyil. Əgər o, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul edibse, yaşamasına etiraz yoxdur. Amma müəyyən şərtlər olmalıdır. Onlar bizim konstitusiyanı qəbul edəcəklərimi? Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına görə, dövlət dindən ayrındır. Bizim konstitusiyamızda dövlətin əsas dini göstərilməyib. Rəs-

pozacaq, öz ayinlərini icra edəcəklər, yoxsa bunu hansı formada edəcəklər. Azərbaycanda bütün dinlər azad-dır. Amma bunlara xüsusi bir imtiyaz vermək mümkün deyil. Əgər onlara xüsusi imtiyaz verilsə, onda digər din-dən olanlar da imtiyaz istəyəcəklər".

Politoloq əlavə edib ki, ermənilər Azərbaycana gəlsələr, onların da vətəndaş kimi seçib-seçilmək hüququ olacaq: "Əlbəttə, biz buna etiraz etmirik. Amma Azərbaycanda müəyyən vəzifələr var ki, onların ora buraxılmasına əngəllər olmalıdır. Məsələn, Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti, kəşfiyyat xidməti. Əgər onların vətəndaş kimi hüququ varsa, bütün vəzifələrdən yararlana bilərlər. Amma dövlətin təhlükəsizliyi, xarici siyasətində ermənilərin təmsil olunması doğru deyil. Nə qədər olma-ya, onların qanında ermənilik var. Bizim dövlətimizin infor-masiya təhlükəsizliyi, milli təhlükəsizliyi təhlükə altında qala bilər. Deyəcək ki, mən vətəndaşam, burada işləmək istəyirəm, mənim də hüququm var. Sovet dövründə Azərbaycanın yüz minlərlə arxiv sənədi yandırıldı, yox

rə bilər ki, 100 il keçəcək, ermənilər içindəki kini unuda-caqlar. Bunlar nəzərə alınma-lıdır. Sonra bunlar başlaya-caqlar hər il 24 aprelde öz uy-durma soyqırımlarının ilini ke-çirməyə. Onlar da deyəcəklər ki, siz Xocalı soyqırımının anım gününü keçirirsiniz, biz də edirik. Ona hansı şərtlərlə biz yanaşacağıq, ona icazə veriləcəkmi. Əgər biz buna icazə versək, deməli, Türkiyə ilə münasibətləri kəsməliyik. Yeni vətəndaş kimi hüquqla-rından istifadə etsinlər, yaşa-sınlar, işləsinlər, oxusunlar, sahibkarlıqla məşğul olsunlar, özəl sektorda olsunlar. Azər-baycanda 30 mindən çox erməni yaşayır. Məgər biz onla-ra bir söz demişik? Amma bundan sonra ehtiyatlı olmalı-yıq. İşimizi ehtiyatlı tutmalıyıq ki, 30-40 ildən sonra onlar ye-nə bizim sistemə, kəşfiyyat or-qanlarımıza, təhsil, elmimizə daxil olmağa çalışacaqlar. Biz 100 il əvvəlki adamlara oxşa-malı deyilik. 100 il əvvəl, cüm-huriyyət dövründəki adamlar inandılar, buna görə başımızı-sa nələrlə gəlmədi ki, torpaqları-mız alındı, faciələr yaşadıq. Yenidən eyni səhvləri etmə-məliyik".

■ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

NATO üzvü olan bir qrup ölkə Ukraynaya 1 milyon pilotsuz uçuş aparatı tədarük etmək qərarına gəlib. Bunu alyansın baş katibi Yens Stoltenberq ötən həftəsonu Brüsseldə NATO-ya üzv ölkələrin müdafiə nazirlərinin görüşündən sonra keçirilən mətbuat konfransında deyib.

Onun sözlərinə görə, NATO üzrə 20 müttəfiq həmçinin minalardan təmizləmə koalisiyası yaratmağa razılışıb.

Qeyd edək ki, Ukraynanın özü də müasir dron (PUA) istehsalına ciddi diqqət ayırır, o sırada artıq "Bayraktar" istehsal edəcək zavodun inşasına başlanılıb. Ukraynanın Ankaradakı səfiri Vasili Bodnar isə CNN Türk telekanalında bildirib ki, ölkəsi Türkiyədən beşinci nəsil "Kaan" qırıcıları almağa hazırlaşır.

"Biz bu qırıcıları təkəcə almağı yox, həm də istifadə etməyi planlaşdırırıq", - səfir bildirib və əlavə edib ki, Ukraynadakı müəssisələr artıq bu təyyarə modeli üçün mühərrikin hazırlanması ilə məşğuldur.

"Kaan" qırıcısı 2017-ci ildən Türkiyədə Milli Döyüş Təyyarələri proqramı çərçivəsində yaradılıb. İlk hesablamalara görə, onun kütləvi istehsalına 2028-ci ildə başlanacaq. "Kaan" taktiki və texniki xüsusiyyətlərinə görə Amerikanın "F-35"-ini keçəcək və hazırda istismarda olan "F-16" qırıcılarını ölkə hava qüvvələrində əvəzləyə bilər... Bu arada CNN telekanalının hərbi müxbiri Frederik Pleytgen cəbhədəki son səfərindən və təəssüratlarından danışib. Səfər zamanı o, Rusiyanın mövqelərini izləyən Ukraynanın PUA operatorları bölməsi ilə tanış olub.

"Hər şeyi görürsən, sözün əsl mənasında əsgərlərin (rusların) üzünə baxırlar, onlar üçün hər şeyin tezliklə bitəcəyini bilirlər. Məni ən çox dəhşətə gətirən ətrafda nə qədər meyitin olması idi. Hər yer ölü ruslarla, bədən və maşın hissələri ilə doludur. Heç nə götürülmür", - Pleytgen deyib.

Jurnalist Rusiya tərəfinə cəbhədə həlak olanların sayının onu şoka saldığını vurğulayıb: "Ukraynanın əziyyət çəkməsindən çox danışıq, bu, doğrudur. Amma Putin nə qədər insanı ölümə göndərir - hər şeyin indiki kimi pis olacağını düşünürdüm. Bu, ukrainlıların hələ də döyüş ruhunun olmasının səbəblərindən biridir". Pleytgen hesab edir ki, Ukrayna hətta ABŞ-ın köməyi olmadan da müharibədən salamat çıxıb gələcək.

"Ukraynalılar yeni strategiyaya, bu kiçik dronlara arxalanacaq. Hazırda təchizat marşrutlarına hücum etmək üçün dronlardan ibarət

Kremlə bəd xəbər: Ukrayna 1 milyon dron alacaq - "Uzağı 3 aya..."

Politoloq: "Rusiya canlı qüvvə baxımından da, havadan da üstünlüyünü hələ də qoruyub saxlayır"

uzaqmənzilli aviasiya yaradırlar", - jurnalist əlavə edib. Öz növbəsində amerikalı politoloq David Satter deyib ki, Avropa Ukrayna Silahlı Qüvvələrinə dəstək verməklə ABŞ-ın iştirakı olmadan da çox şey edə bilər - xüsusilə də yüksək texnologiyalı silahlarla təmin etməklə. Avropa İttifaqının xarici işlər naziri Josep Borrel isə hesab edir ki, Ukraynada döyüş meydanındakı vəziyyət üç ay ərzində həll olunacaq. O, bunu Münxhen Təhlükəsizlik Konfransında çıxışı zamanı deyib. Diplomət Kiyevə yardımın artırılmasına çağırıb. "Üç ay ərzində vəziyyət döyüş meydanında həll olunacaq. Biz daha sürətli, daha qətiyyətli olmalıyıq", - deyə o bildiri. Bunu da qeyd edək ki, hərbi analitiklər Donbasda Avdeyevka şəhərinin uzun aylar sonra və böyük itkilər hesabına ələ keçirilməsinin ruslarla müharibədə o qədər də üstünlük verməyəcəyini deyirlər. Azərbaycanlı ekspertlər bu və digər ehtimalları və qənaətləri bölüşürmü?

O sırada Ukrayna həqiqətən ABŞ-ın köməyi olmadan da işğala qarşı mübarizəni davam etdirə bilərmi? Yaxud Borrel nəyə işarə edir? Ümumiyyətlə, bu il müharibənin xarakteri Kiyevin xeyrinə dəyişəcək demək olarmı? Ukrayna son hərbi texnologiyaya əsaslanan yeni strategiyayamı keçir?

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov bildirdi ki, Rusiyanın Ukraynaya təcavüzü dünyada çox ciddi problemlərə yol açdı:

"Bu, təkəcə siyasi, hərbi, iqtisadi deyil, humanitar, eyni zamanda psixoloji olaraq da özünü göstərməkdədir. Nüvə silahına malik və böyük ambisiyalar arxasında düşən, insanlığa dəyər verməyən Rusiya və prezidenti Putin getdikcə daha da aqressivləşir, bütün üsul və vasitələrə əl atmaqdan çəkinmir. Son dövrlər Ukrayna-Rusiya cəbhəsində baş verənlər, yaşayış məskənlərinə bombardmanın intensivləşməsi, hətta daxildə öz opponentlərinə qarşı amansız rəftarı dünyada, xüsusən də Qərbdə bir qorxu yaratmaqdadır. Baxmayaraq ki, Rusiya Qərblə indiki vəziyyəti ilə konfrontasiyaya girmək gücündə deyil. Lakin nüvə təhlükəsi hələ də qalır. Qərb artıq çılpalığı ilə anlamağa başlayır ki, Moskvanın hədəfi təkəcə Ukrayna deyil. Eyni aqibəti Ukraynadan sonra Şərqi Avropa da yaşaya bilər. Cənubi Qafqazda gərginlik ocağı tam söndürülməyib. Yaxın Şərqdə Rusiyanın böyük iddiaları var və s. Həmçinin Ukraynada Qərbin məğlubiyyəti bütün sivil dünyaya, demokratik və ali dəyərlərə sarsıdıcı zərbə oldu və despotik rejimlərin mövqeləri daha da gücləndi. Odur ki, son zamanlar Qərbin

Kiyevə dəstəyi əvvəlkilərdən daha artıq hiss olunmaqdadır. Çağdaş dünyamızda döyüş əməliyyatlarında yeni texnologiyaların tətbiqi klassik müharibə taktikalarını ciddi şəkildə dəyişdi. İlk dəfə bu yeni texnologiyalarla yeni taktikanın tətbiqi 2020-ci ildə Azərbaycan tərəfindən düşməne qarşı çox uğurla oldu və bundan sonra ən qüdrətli dövlətlər də bundan yararlanmaqdadır. NATO müttəfiqlərinin Ukraynaya bir milyon PUA verəcəyi barədə razılığa gəlməsi təbii ki, cəbhə xəttində üstünlüyü Ukrayna ordusunun xeyrinə dəyişdirəcək. Hərbi yardımlar təkəcə bununla kifayətlənməyəcək. Əvvəllər hücum və ağır silahlar, hərbi təyyarələr verməyə tərəddüd edən NATO artıq bu qərarını da dəyişib. Lakin bütün bunlarla belə, hesab etməm ki, Ukrayna ABŞ-ın köməyi olmadan müharibədən uğurla çıxıb. Ukrayna ordusu Qərbin təmin etdiyi ən müasir texnologiya, silah-sursata sahib olsa da, Rusiya ilə müharibədə qalib gələ bilməz. Rusiya canlı qüvvə baxımından da, havadan da üstünlüyünü hələ də qoruyub saxlayır. Bu üstünlük isə müharibənin taleyində həlledici və mühüm amillərdən biridir...

Sanksiyalar Rusiya iqtisadiyyatına və hərbi-müdafiə sənayesinə xeyli ziyan vursada, Moskva müxtəlif vasitələrlə və bəzi dövlətlərin, o cümlədən Ermənistanın kö-

məyi ilə bu sanksiyalardan yayına bilir. Zənnimcə, müharibə bundan sonra daha şiddətli və genişmiqyaslı olacaq. Əgər Qərb Ukraynaya dəstəyində qətiyyətli davranacaqsa, etdiyi yardımlar vaxtında ünvana və təyinatı üzrə çatdırılacaqsa, Moskva öz planlarında ciddi və kardinal dəyişikliklər etmək məcburiyyətində qalar".

AĞ Partiya başqanının müavini, siyasi şərhçi Kamran Məmmədli hesab edir ki, 2024-cü ildə Ukrayna silah tədarükü baxımından böyük irəliləyişlər əldə edəcək: "Artıq iyun ayında "F-16"-ların Ukrayna səmasında olacağı bildirilir. Eyni zamanda Böyük Britaniya başda olmaqla, bir neçə ölkə Ukrayna üçün sənə intellektlə təchiz olunmuş dronların istehsalına başlayıb. Bu dronlar göyə qalxandan sonra düşmənin hədəfini özü seçə biləcək. Qısaq, Ukrayna ciddi uğur əldə etməkdən öncə lazımi şəkildə hərbi qüvvəsini artırmaqdadır. Putin bütün bunları çox gözəl başa düşür və elə bu səbəbdən də bütün vasitələrə əl ataraq sülh danışıqlarının bərpa edilməsinə ümid bəsləyir. Çünki bu müharibə Rusiyanı uçuruma aparır və onlar bunu çox gözəl başa düşürlər. Qərb isə danışıqlardan imtina edir və bu mövqe səbəbsiz deyil. Lokal problemlər mövcud olsa da, onlar həll olunmaqdadır.

Avropa İttifaqı Ukraynaya 50 milyarddan artıq vəsait ayırıb. ABŞ Senatı da 60 milyard ayrılmasını qəbul edib, Nümayəndələr Palatasının təsdiqi qalıb. Yeni silah tədarükü və müasir sənə intellektlə inteqrasiya olunan dronlar Ukraynaya verilir. Bütün bunlar hazırkı duruma görə dialoqun və sülhün baş tutmasını mümkünsüz edir. Hesab edirəm ki, yay aylarında Ukrayna geniş hücumlara başlayacaq və ilin sonunda müəyyən ərazilərini geri qaytarıb. Ancaq müharibə bu ilin sonunda bitməyəcək, 2025-ci ildə də davam edəcək".

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd rusların bu müharibədə əsas hədəfini açıqladı: "Rusiya Ukraynanın 25 faizini işğal edib. Bu ərazi Cənubi Qafqazdan böyükdür. Müharibənin ilk dönəmində Rusiyanın sürətli hücum planı alınmadı. Rusiya bunu anlayandan sonra uzunmüddətli müharibəyə start verdi. Uzunmüddətli müharibələr isə böyük itkilər hesabına başa gəlir. Rusiya hücum istiqamətinə və prezidentliyə namizəd Putinin təbliğat-təşviqat videolarına baxanda açıq görünür ki, rusların hədəfi Kiyev yox, Odessa, Qara dənizdir. Ruslar ona görə də əsas gücü Odessa istiqamətinə veriblər. Əgər Ukraynaya heç silah demirəm, mərmirə vaxtında çatdırılmasa, Avdiyevkadan sonra rusların əli-qolu çox açılacaq və işğal prosesi bir qədər sürətlənəcək. Ukrayna tərəfi də mərmirə çatışmazlığından əziyyət çəkdiqlərini birbaşa və dolay yollarla dilə gətirir... Ukraynaya 1 milyon dron sözü verilib. 1 milyon dronun nə eyni vaxtda Ukraynada olması mümkün deyil, nə də ondan eyni vaxtda istifadə etmək. Bunlar yalnız müdafiənin müddətini artırır. Ukrayna uğur qazanmaq istəyirsə, mütləq şəkildə hücum silahları ilə təmin olunmalıdır. Qərbin, xüsusilə Avropa ölkələrinin müharibəyə baxışı da dəyişib. Əvvəl Ukraynanın ərazi bütövlüyü ön plana çəkilirdisə, indi daha çox "müharibənin vaxtı uzansın, öz müdafiələrini təşkil etsinlər" prinsipi ilə yanaşırlar. Avropa ölkələrinin siyasətçiləri həm Ukraynanın qalib gələcəyini, həm də Rusiyanın Ukraynadan sonra onlara hücum edəcəyini deyir. Dolayısı ilə hazırda Qərbi düşündürən əsas məsələ öz təhlükəsizliyi və müdafiə qabiliyyətini artırmaqdır".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Məsavat"**

MUSAVAT

Son səhifə

N 32 (8405) 20 fevral 2024

Alzheimer riskini artıran metal bəlli oldu

Bəzi diş pastalarının qablaşdırılması zamanı istifadə olunan alüminium kağız (folqa) Alzheimer xəstəliyi riskini artırır. Bu barədə rusiyalı həkim, tibb elmləri namizədi Sergey Çudakov məlumat verib.

"Alüminiumun Alzheimer xəstəliyi riskinin artması ilə əlaqəsi var və bu əlaqə elm tərəfindən sübut edilib. Əlbəttə ki, bu metal xəstəliyin inkişafının yeganə və mütləq səbəbi deyil, ancaq xəstəliyi təhrik edən digər amilləri gücləndirə bilər", - həkim izah edib. Alüminium reproduktiv, endokrin, sinir və ürək-damar sistemlərinin fəaliyyətini də poza bilər.

"Bu metalın duzları təkcə folqada deyil, diş pastalarında və dezodorantlarda da olur. Kosmetikada adətən təhlükəsiz bir doza istifadə olunur, lakin yenə də bu cür məhsullardan sui-istifadə etməmək lazımdır. Siz həmçinin folqa və alüminium çörək qablaşdırmanın istifadəsini minimuma endirməlisiniz", - deyir həkim bildirib.

Türkiyədə məktəblərdə milli dəyərə zidd bayramların keçirilməsi yasaqlandı

Türkiyə hakimiyyəti özəl məktəblərdə türk milli dəyərlərinə zidd olan bayramların, məsələn, "hellouin", millad və digər bayramların keçirilməsini qadağan edib.

"Özəl məktəblərdə türk xalqının milli-mənəvi, humanitar, mədəni dəyərlərinə zidd olan, şagirdlərin psixososial inkişafına töhfə verməyən tədbir və şənliklərin keçirilməsi qadağandır", - deyir qərarda bildirilib.

İnsanın fərdi xüsusiyyətlərinin yuxuya təsiri - araşdırma

Avstriyanın Qraz Tibb Universitetinin tədqiqatçıları tərəfindən aparılan araşdırma yuxunun keyfiyyəti ilə fərdi şəxsiyyət xüsusiyyətləri arasındakı mühüm əlaqənin olmasına aydınlıq gətirib. "Frontiers in Psychology" jurnalında dərc olunan hesabatla görə, alimlər psixiatrik diaqnozu olan xəstələr də daxil olmaqla, 657 tədqiqat iştirakçısının məlumatlarını təhlil ediblər.

Araşdırmanın nəticələri əhəmiyyətli bir əlaqə müəy göstərilib ki, yuxu problemləri yoxa alınmışdır. Xüsusilə özünü təkcə psixikası pozulan insanların məhdudlaşmışdır. Yuxu rejimləri ilə fərdi şəxsiyyət xüsusiyyətləri arasında da insanlar yuxuya getməkdə və

yuxu keyfiyyətində çətinlik çəkiblər. Oxşar problemlər öz məqsədlərinə çatmaq üçün tez-tez manipulyasiyadan istifadə edən makiavelistlər arasında da tapılıb.

Alimlər antisosial davranış, eqoizm və qəddarlıqla xarakterizə olunan psixopatik xüsusiyyətlərə malik şəxslərə xüsusi diqqət yetiriblər. Bu psixoloji xüsusiyyətlər sahiblərində yuxuya getməyə və keyfiyyətli yuxuya əhəmiyyətli dərəcədə maneə müşahidə olunub. Bu əlaqənin mexanizmləri tam başa düşülməmişdir, lakin tədqiqatçıların fikrincə, müəyyən xüsusiyyətlərdən qaynaqlanan yuxu problemi ilə üzləşən insanların psixoloqlardan kömək istəmələri, davranış və xarakterlərini düzəltmək üçün fəal işləməyi tövsiyə edirlər.

Yüz minlərlə insanı ölümdən qurtaracaq dərman tapıldı

Harvard Universitetinin amerikalı kimyaçıları mikrob əleyhinə dərmanlara güclü müqavimət göstərən bakteriyaların müdafiəsinə qalib gələ bilən yeni antibiotik yaradıblar.

Tədqiqat "Science" elmi jurnalında dərc olunub. "Kresomisin" adlanan dərman bir çox patogenlərə, o cümlədən qızıl stafilokok və Pseudomonas aeruginosa kimi məşhur superböcəklərə qarşı təsirli olub. Mütəxəssislər deyirlər ki, yeni molekul zülal sintezini idarə edən biomolekulyar mexanizmlərin funksiyasını pozulması bir çox antibiotiklərin əlaməti olaraq qalır. Amma bəzi bakteriyalar preparatın komponentlərini bloklayan fermentlər ifraz etməyi öyrəniblər.

"Kresomisin" ribosomu etibarlı şəkildə bağlayan və onun funksiyalarını yerinə yetirməsinə mane olan xüsusi bir molekul forması sayəsində bu müdafiəni keçib və nəticədə bakteriya məhv edilib.

"Kresomisin" və oxşar dərmanların insanlarda təhlükəsiz və effektiv olub-olmadığını hələ bilməsək də, nəticələrimiz hər il bir milyondan çox insanın həyatına son qoyan patogen bakteriya ştamlarının uzun siyahısına qarşı əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşmış inhibitor fəaliyyəti göstərir", - deyir tədqiqatın aparıcı müəllifi olan professor Endryu Myers bildirib.

Parisdə işçilərin tətili: Eyfel qülləsi ziyarətçilər üçün bağl olacaq

Fransanın paytaxtı Parisin əsas görkəmli yerlərindən biri olan Eyfel qülləsi işçilərin tətili səbəbindən fevralın 19-u bazar ertəsi bağlanacaq və qülləyə elektrik enerjisi verilməyəcək. Qeyd olunur ki, işçilər Paris bələdiyyəsinin qülləyə xidmət edilməsi üçün ayırdığı vəsaitin artırılmasını tələb edirlər.

Hər il təxminən altı milyon insan Eyfel qülləsini ziyarət edir və Olimpiya Oyunlarının ziyarətçi sayını əhəmiyyətli dərəcədə artıracağı gözlənilir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Saqqal 7-15 min tükdən ibarət olur və ildə 14 sm sürətlə uzanır.
- * Qarışqa dünyada həcminə görə ən böyük beyinə malikdir. Bu beyinin bədənə nisbətində hesab olunur.
- * 100 fincan kofeni dalbadal içmək birbaşa intihar etməkdir.
- * Yatmış insanın boyu oyaq olan insandan yarım santimetr uzun olur.
- * Cənubi Koreyada eyni soyadlı şəxslərin evlənməsi qadağandır.
- * İl ərzində insan qabırğaları 5 milyon hərəkət həyata keçirir.
- * Gündəlik istifadə etdiyimiz qayçıni Leonardo da Vinçi ixtira etmişdir.
- * Son 4 min ildə insan heç bir yeni heyvan növü əhli-ləşdirə bilməyib.
- * İngiltərənin lordlar palatasının spikerinə iclas zamanı danışmaq qadağandır.

Alimlər qədim Misirdə ilk mumiyaların sirrini açıblar

York Universitetinin britaniyalı alimləri müəyyən ediblər ki, Qədim Misirdə ilk mumiyalar tarixçilərin mövcud hesablamalarından xeyli əvvəl yaranıb. Tədqiqat "Journal of Archaeological Science" (JAS) elmi nəşrində dərc olunub. Əvvəlki araşdırmalara görə, Misir mumiyalanmasının mənşəyi təxminən eramızdan əvvəl 4300-cü ilə aiddir. Arxeoloji sübutlar bunu göstərir.

Lakin 2014-cü ildə alimlər Qahirədən 320 kilometr cənubda yerləşən qəbiristanlıqda mumiyaların bükülməsi üçün materialların qalıqlarını aşkar ediblər. Son təhlillər tapıntıların 6300 il yaşı olduğunu göstərilib. Eyni zamanda material bitki yağı, heyvan yağı, mum və saqqız daxil olmaqla, balzamlama qatranlarının xarakterik tərkibi ilə hopdurulub.

Beləliklə, Misirdə ilk mumiyalar yazının ixtirasından təxminən 3 min il əvvəl (e.ə. 3150) və ilk piramidaların yaradılmasından 3,6 min il əvvəl (e.ə. 2667) meydana çıxıb. Alimlər qeyd ediblər ki, misirlilər süni mumiyalama ilə yanaşı təbii üsula da əl atıblar, mərhumi səhranın isti və quru qumunda basdırıblar. Bu cür məlum olan ən qədim mumiyalar eramızdan əvvəl 5000-ci ilə aiddir. Arxeoloqlar hesab edirlər ki, bu dəfn üsulu balzamlama imkanı olmayan insanlar tərəfindən istifadə edilib.

ABŞ-da tibb bacısının 7 körpəni öldürdüyü xəstəxananın işçilərinə mükafatlar verilib

Neonatal tibb bacısı Lüsü Letbinin yeddi körpəni öldürdüyü xəstəxananın işçiləri 1,5 milyon funt sterlingdən çox mükafat alıblar. ABŞ-da Çester Xəstəxanasının sahibi mükafatlar alarkən məlumatı gizlətməkdə günahlandırılıb.

Bildirilir ki, təkcə son altı ildə xəstəxana işçiləri "kliniki mükəmməlliyə", "təhlükəsiz və yüksək keyfiyyətli qayğıya" görə 459 dəfə mükafatlandırılıblar. Premium ödənişlər hər beş ildən bir avtomatik olaraq yenilənir.

Xatırladaq ki, Lüsü Letbi 2015-2016-cı illərdə Çester Xəstəxanasında neonatal tibb bacısı işləyib. Bu müddət ərzində o, yeddi körpəni öldürüb.

Ötən ilin avqustunda qadın günahkar bilinərək, ömürlük həbs cəzasına məhkum edilib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500